

vpro

jaarrekening 2018

**Omroepvereniging VPRO
Hilversum, april 2019**

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Het verslagjaar 2018	2
2. Vooruitblik: het begrotingsjaar 2019	7
3. Bedrijfsprocessen	9
4. Personeelsbeleid/sociaal beleid	11
5. Naleving Governance Code	13
6. Beloningsbeleid topfunctionarissen	14
7. Redactionele onafhankelijkheid	14
8. Risicomanagement	15
9. Verklaring governance en interne beheersing	19
10. Verslag raad van toezicht	21
11. De jaarrekening	
1. De balans na resultaatbestemming per 31 december 2018	24
2. De exploitatierekening volgens categoriale indeling 2018	25
3. De toelichting op de exploitatierekening over 2018 volgens categoriale indeling	26
4. De toelichting op de nevenactiviteiten over 2018 per cluster	28
5. Kasstroomoverzicht	29
6. Sponsorbijdragen en bijdragen van derden	30
7. Programmakosten per domein per platform	33
8. De grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat	34
9. De toelichting op de balans per 31 december 2018	37
10. De toelichting op de exploitatierekening over 2018	45
11. Overige toelichtingen	51
12. Gebeurtenissen na balansdatum	51
12. De overige gegevens	
1. Bestemming van het resultaat	52
2. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	52
13. Goedkeuring raad van toezicht	52

1. Het verslagjaar 2018

Algemene gegevens

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

De omroepvereniging VPRO is gevestigd op Wim T. Schippersplein 1 (postcode 1217 WD), postbus 11 (postcode 1200 JC) te Hilversum en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 32023697.

Missie VPRO

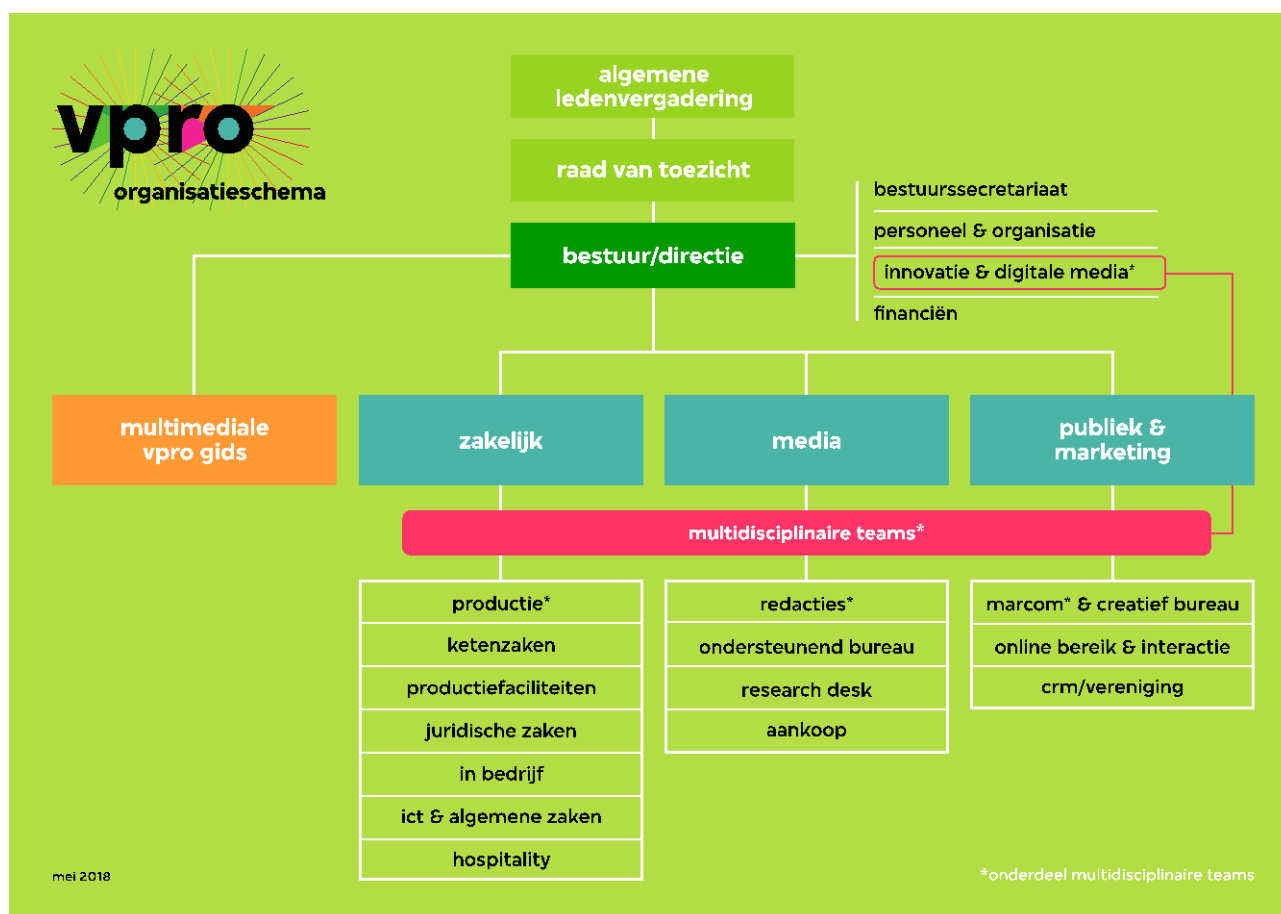
De VPRO is een creatieve publieke mediaorganisatie die met inhoudelijk verdiepende programma's en intelligent vermaak grenzen verkent. Door buiten de gebaande paden te treden en te duiden wat er in de wereld gebeurt, willen we bijdragen aan nieuwe inzichten en ideeënvorming.

Activiteiten VPRO

Conform artikel 2 lid 2 van de statuten van de vereniging zijn de activiteiten van de VPRO

- a. Het verzorgen van media-aanbod
- b. Het uitgeven van een multimediaal programmablad in de ruimste zin van het woord, tevens verenigingsperiodiek voor de leden-abonnees
- c. Het houden van bijeenkomsten en het verzorgen van andere vormen van communicatie met de leden en met het publiek

Inrichting organisatie

Samenstelling 2018

Raad van toezicht

Naam

Marise Voskens
Monica Bremer
Marije van Mens
Koert van Mensvoort
Tamara Witschge
Koen Clement

Functie

Voorzitter
Vicevoorzitter
Lid
Lid
Lid
Lid (tot 26 mei 2018)

Bestuur

Naam

Lennart van der Meulen

Functie

Directeur/Bestuurder

Managementteam

Naam

Gerard Walhof
Hans Simonse
Stan van Engelen
Anouk Kamminga
Willem van Zeeland
Roel Burgman
Silvia van der Heiden
Maarten Toet

Hugo Blom (agendalid)
Geert-Jan Bogaerts (agendalid)
Michel Koot (agendalid)
Patricia van der Steen (agendalid)

Functie

Hoofdredacteur Radio (tot 1 mei 2018)
Hoofdredacteur Televisie (tot 1 juli 2018)
Hoofdredacteur
Hoofdredacteur (vanaf 1 juni 2018)
Hoofdredacteur (vanaf 1 juni 2018)
Zakelijk Leider Media
Hoofd Publiek & Marketing (tot 1 mei 2018)
Hoofd Publiek & Marketing a.i. (van 1 mei
tot 1 januari 2019)
Uitgever VPRO Gids
Hoofd Innovatie & Digitale Media
Hoofd Financiën en Economische Ontwikkeling
Hoofd Personeel en Organisatie

Strategische terugblik

2018 was voor de VPRO – financieel gezien - een solide jaar. Zoals deels al voorzien in de begroting daalde het mediabudget. Als gevolg van onder meer het veranderde dramabeleid van de NPO en de keuze van NPO3 om een aantal kleine festivals niet te verslaan, vond een aantal programma's geen doorgang. Ook zijn titels doorgeschoven naar 2019. Met de diversiteit, kwaliteit en impact van de programma's maakten we de altijd hooggespannen verwachtingen waar. Mooi van vorm, verrassend in de inhoud, op de toekomst gericht – en als het kan met een knipoog.

VPRO-programma's anno 2018 zijn niet meer langer primair van tv of radio. De herinrichting van de VPRO naar een crossmediale organisatie heeft vruchten afgeworpen, de nieuwe werkwijze begint te beklijven. Online producties, podcasts en events maken in toenemende mate deel uit van het media-aanbod waarmee we, met nieuwe vertelvormen en extra verdieping, ons publiek bereiken..

In 2018 hebben programma's als Buitenhof, Argos, VPRO Tegenlicht, Bureau Buitenland, Zondag met Lubach en VPRO Zomergasten de politieke agenda's mede bepaald en het maatschappelijk debat (in events, in de media en online) gestimuleerd. Voor een uitgebreid overzicht van het VPRO media-aanbod in 2018 en wat dit betekend heeft verwijzen we naar het VPRO Jaaroverzicht.

De VPRO geeft makers de ruimte om op een andere manier verhalen te vertellen. Weg van het midden, los van conventies. Liefst vallen we makers niet te vaak lastig met omroepbeleid. Bestuurder en MT hebben het afgelopen jaar wel veel tijd geïnvesteerd in trajecten met het College van Omroepen (CvO), de NPO, het ministerie van OCW en andere mediapartijen om scenario's te ontwikkelen voor de toekomst van de mediasector en de publieke omroep. Het veranderende mediagebruik (minder lineair, meer online en on demand) en het toenemende internationale aanbod stellen de publieke omroep voor grote uitdagingen. De financiering van de publieke omroep is daarin een belangrijk element. Het is lange tijd onduidelijk geweest welke bezuinigingen in 2019 zouden vallen op de publieke omroep in het algemeen en de VPRO in het bijzonder. CvO en NPO hebben lang onderhandeld over de keuzes die de publieke omroep zou moeten maken in het geval van bezuinigingen. Uiteindelijk zijn grote bezuinigingen door een extra financiële bijdrage van OCW van € 40 miljoen uitgebleven.

In 2019 bereiden we ons voor op een nieuwe erkenningsaanvraag, wellicht binnen een anders ingericht omroepbestel. We nemen onze lange termijn strategie onder de loep, kijken naar de toegevoegde waarde van de VPRO binnen de opdracht van de publieke omroep. De voor 2018 geformuleerde ambities – multi- en crossmediaal werken, innoveren en gebruik maken van nieuwe technologie, de programmaontwikkeling professionaliseren, verjongen, alle mogelijke distributieplatforms benutten en maximale impact genereren - hebben ons geholpen keuzes te maken. We hebben de nieuwe werkwijze beschreven van idee tot bereik en impact van een programma. Het ontwikkelproces is effectiever geworden; het betrekken van alle expertises in de multidisciplinaire redactie lukt in toenemende mate. Een aantal redacties heeft inmiddels gezamenlijk geëvalueerd hoe een productie is verlopen en welke lessen gedeeld kunnen worden.

We zijn ambitieus waar het gaat om het bereiken en binden van een grotere achterban. Steeds meer zoeken we met onze programma's online en live de interactie op met het publiek. VPRO Tegenlicht kan dit als geen ander. De Tegenlicht 'community' heeft in 2018 bijna 200 lokale meet-ups georganiseerd, naast de landelijke meet-up in Pakhuis de Zwijger. Per onderwerp weet Tegenlicht opnieuw een specifieke doelgroep of betrokkenen te mobiliseren, zoals rond het thema Future Fashion. We zijn blij met deze groei in bereik en interactie met onze achterban. Groei is niet vanzelfsprekend. Het ledental van de VPRO neemt jaarlijks af, maar minder dan voorzien. Door een groeiend aantal donateurs, abonnees op onze sociale kanalen (bijvoorbeeld op youtube en podcasts) en bovengenoemde bezoekers aan events krijgt de achterban van de VPRO – en de relatie – gaandeweg een ander gezicht.

Een vanzelfsprekende doelstelling voor 2018 was het 'huis op orde' te houden. Financieel gezien zijn we 'in control', zoals te lezen is in de volgende hoofdstukken van dit verslag en de jaarrekening. Welke processen en interne controlemaatregelen we hiervoor gebruiken is eveneens elders in het verslag beschreven. De organisatie is zich in toenemende mate bewust van risico's. Compliance met de geldende wet- en regelgeving, waaronder de Governancecode Publieke Omroep en de Beleidsregels Governance en Interne Beheersing, is hiervan een belangrijk onderdeel. Het allerbelangrijkste voor de VPRO zijn de mensen achter de inhoud, de processen en de cijfers. Onze medewerkers werken vaak met hart en ziel bij de VPRO en zijn trots op deze plek en de kwaliteit van het media-aanbod. We blijven daarom investeren in ontwikkeling en ondersteuning van onze organisatie. Volgend jaar zullen we nadrukkelijk rapporteren over onze ambities om talent beter te stimuleren, diverser te worden en gezonder.

Uitgangspunten financieel beleid

Aan het financieel management ligt een aantal uitgangspunten ten grondslag. Deze zijn leidend in de financiële keuzes die de VPRO maakt. De uitgangspunten zijn naar hun aard vrij stabiel, en worden naargelang de strategische discussie tegen het licht gehouden.

Directe programmakosten en organisatiekosten

De VPRO stuurt erop om de directe programmakosten niet hoger te laten zijn dan de inkomsten uit de intekening en financiering door derden, en we streven naar een minimale programmavoorraad omdat we onze producties voorfinancieren. Dat vraagt om een efficiënt productieproces en vergt een grote inspanning op het gebied van personeelsplanning. Voorkomen moet worden dat de kernorganisatie met vaste medewerkers groeit in een periode dat de financiële zekerheid afneemt en de concurrentie sterker wordt.

De beheerlasten van het gebouw, de faciliteiten, de kosten van de programmaondersteuning en ondersteunende diensten vergen continu aandacht en moeten gefinancierd kunnen worden uit de door de NPO vastgestelde vergoeding voor organisatiekosten en toerekening van reële kosten aan vereniging en gids.

Eigen Bijdrage

De VPRO zet de beschikbare eigen bijdrage in om:

- programmatische initiatieven financieel te ondersteunen die voor de VPRO belangrijk zijn en waarvoor de organisatie niet genoeg OCW-middelen ontvangt;
- programma's extra financieel te ondersteunen om ze inhoudelijk sterker te maken. Hierdoor creëert de VPRO een betere onderhandelingspositie om het programma in de toekomst te continueren;
- te innoveren;
- initiatieven te ondersteunen die (mogelijk ook op de langere termijn) een derde geldstroom kunnen genereren, waardoor de VPRO minder afhankelijk is van de inzet van de reguliere OCW-middelen en de eigen bijdrage;
- de crossmediale werkwijze te bevorderen;
- incidentele programmatische tekorten te dekken.

De VPRO hield in 2018 circa € 3,8 miljoen over op zijn verenigings- en nevenactiviteiten en investeerde € 3,6 miljoen in de programmering. De eigen bijdrage is conform de begroting 2018 aan verschillende speerpunten besteed: (programma-)vernieuwing bij radio, tv, de VPRO Gids en digitaal; talent scouting en ontwikkeling; crossmediale titels als vpro.nl en Cinema.nl; bijzondere programmering waarin de VPRO extra investeert, incidentele tekorten bij drama en jeugdprogrammering en nieuwe financieringsbronnen.

Reserve Media Aanbod

De VPRO streeft naar een stabiele Reserve Media Aanbod (RMA) in meerjarenperspectief. De hoogte van de RMA is van belang om risico's te kunnen dragen van lagere productiebudgetten, groeiende concurrentie (buitenproducenten), de toenemende behoefte aan investeringen in programmaontwikkeling en om mogelijke (deel)reorganisaties en frictiekosten te financieren. De RMA dient tevens als werkkapitaal, is belangrijk voor het verkrijgen van kredieten, om de solvabiliteit op orde te houden en de rentekosten te drukken.

Na verwerking van het exploitatieresultaat 2018 belooft de RMA € 3,6 miljoen. De aan de NPO overgedragen RMA (ORMA) bedraagt € 106.000.

Realisatie 2018

De omzet is gedaald naar € 54,9 miljoen. Gedeeltelijk was met een dergelijke daling al rekening gehouden. Waar 2017 sloot met een gerealiseerde omzet van € 63,7 miljoen, was 2018 begroot op € 59 miljoen. Gedurende het jaar werd duidelijk dat we die omzet niet zouden gaan halen. Het verschil ad € 4,1 miljoen is volledig terug te voeren op de lagere mediaomzet. Er zijn minder programma's geplaatst dan verwacht. Dat heeft geen negatief effect gehad op de exploitatie; het kostenniveau van de programma's veranderde mee met de lagere omzet.

Het boekjaar 2018 is afgesloten met een tekort van € 445.000. Ten opzichte van de begroting is dit een meevaller. De begroting ging uit van een exploitatietekort van € 730.000, met name door eenmalige uitgaven voor de implementatie van het reorganisatieplan en een incidentele investering in de nieuwe omgevingen van vpro.nl en vprogids.nl. Het reorganisatieplan is volledig en binnen budget geïmplementeerd, met de bouw van de nieuwe omgevingen van vpro.nl en vprogids.nl is gestart en de verwachting is dat beide sites zullen worden opgeleverd in 2019.

Het positieve verschil van € 285.000 tussen begroting en realisatie is op hoofdlijnen als volgt te verklaren:

- Beter resultaat neven- en verenigingsactiviteiten.
De wervingscampagnes in het najaar voor nieuwe donateurs zijn zeer succesvol geweest en hebben geleid tot een substantieel hogere donatieopbrengst. Bij de gids is het aantal abonnees minder hard gedaald dan geraamd en zijn de advertentieverkopen hoger uitgevallen. Tenslotte was er sprake van een hogere opbrengst van de (buitenlandse) verkoop en exploitatie van VPRO-programma's. Tezamen heeft dit geleid tot een positief effect op de realisatie van circa € 500.000;
- Hogere kosten TV.
Bij TV zijn een aantal producties duurder uitgevallen dan begroot. Daar staat tegenover dat de facilitaire kosten (studiofaciliteiten, AVID's etc.) meevielen. Het uiteindelijke tekort met de begroting bedraagt circa € 100.000;
- Hogere organisatiekosten.
De vervangingskosten voor langdurig zieke medewerkers waren hoger dan begroot. De ICT-afdeling had te maken met een moeilijk vervulbare positie; de noodzakelijk tijdelijke inhuur was kostbaar. Daartegenover staat dat het beschikbare budget voor nieuwe projecten niet is aangesproken en dat de uitstroombaten meevielen. De organisatiekosten beliepen uiteindelijk € 100.000 meer dan begroot.

2. Vooruitblik: Het begrotingsjaar 2019

Tot ver in november 2018 bestond er onduidelijkheid over het mediabudget van 2019 en de financiële kaders van de VPRO. De onzekerheid ontstond toen minister Slob van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap liet weten dat het kabinet teruglopende STER-inkomsten niet uit de Rijksbegroting zou compenseren. Een bezuiniging van € 62 miljoen (op een totaalbudget van € 802 miljoen) voor 2019 hing boven de markt. Een lange zomer volgde van NPO-plannen en omroepreacties over hoe deze bezuinigingen te realiseren. De omroepen gaven duidelijk te kennen dat de bezuinigingen niet konden worden ingevoerd zonder consequenties voor de programmering. De lobby en acties van onder meer VPRO Tegenlicht hadden effect: Bij de Algemene Beschouwingen riep de Tweede Kamer de regering in een motie op om de publieke omroep in 2019 voor € 40 miljoen te compenseren.

Dit betekent dat de programmering in 2019 wordt ontzien. De publieke omroep moet desalniettemin nog steeds € 22 miljoen bezuinigen. Het merendeel van de bezuinigingen wordt behaald door de inzet van reserves en niet bestede middelen. Ook wordt een bezuiniging gerealiseerd op de organisatiekosten. Nu de programmabezuinigingen van de baan zijn, gaan we er vanuit dat we de begrote programmaomzet gaan halen en we meer innovatieplannen kunnen realiseren. Wel heeft de VPRO in 2019 te maken met een lagere organisatiekostenvergoeding.

De VPRO genereert ieder jaar weer extra financiering naast de reguliere OCW-gelden. Via de Vereniging, de gids, fondsenwerving en exploitatie door VPRO in Bedrijf werken we aan de verhoging van eigen inkomsten. De inkomsten uit abonnees en lidmaatschap nemen in de loop der jaren af, alternatieve inkomsten uit donaties en cofinanciering groeien juist. Een deel van de verenigingsinkomsten gebruiken we om de interactie met de achterban te stimuleren. Hiervoor hebben we in het afgelopen jaar geïnvesteerd in een nieuwe online omgeving en gaan we ook in 2019 geld opzijzetten voor online bereik en interactie. Ook de gids levert een positieve bijdrage aan de exploitatie van de VPRO. Door lagere kosten en hogere inkomsten uit abonnementen en advertenties is er in 2019 ruimte voor nieuwe investeringen en een hogere afdracht aan de VPRO.

De eigen bijdrage uit vereniging en gids is in 2019 begroot op € 3,4 miljoen. Dat is minder dan in 2018 maar conform de meerjarenbegroting. De vermindering heeft te maken met een investering in bereik en interactie met de achterban. De eigen bijdrage wordt jaarlijks ingezet voor vernieuwende producties, innovatie en programmaontwikkeling. Met de eigen bijdrage, maar ook door accenten te zetten in de lopende begroting, geven we een extra impuls aan vier organisatieprioriteiten die we voor 2019 hebben vastgesteld (versterking programma-aanbod door multimediale redacties/titels, publiek en achterban centraal, investeringen in kwaliteit van medewerkers en talent, waarborgen continuïteit en versterking merk en positie).

De VPRO gaat in 2019 uit van opbrengsten van € 60,3 miljoen. Het wettelijk garantiebudget 2019 is € 20,8 miljoen inclusief een vergoeding van de organisatiekosten van € 6,6 miljoen. Op grond van de intekening verwacht de VPRO een omzet van € 40,6 miljoen voor audio en video.

De begroting 2019 komt grotendeels overeen met de vorige meerjarenbegroting en sluit met een exploitatietekort van € 230.000, waarvan € 150.000 een eenmalige financiering betreft van het radioprogramma Nooit Meer Slapen. De lichte toename in budget wordt veroorzaakt door een saldo van kleinere mee- en tegenvallers. Vergeleken met de daling van inkomsten die zich in 2017 en 2018 voordeed nemen de inkomsten in 2019 iets toe. Dat komt onder meer doordat een aantal programma's is overgeheveld van 2018 naar 2019.

Het reserve media-aanbod (RMA) is, inclusief het gerealiseerde resultaat 2018, eind 2019 begroot op € 3,3 miljoen.

De verwachte personeelsbezetting is gemiddeld 299 FTE, wat vrijwel overeenkomt met de stand per ultimo 2018.

Financieringspositie

De jaarlijkse financieringsbehoefte wordt bepaald door een aantal elementen:

- mutatie in de langlopende lening;
- de begrote besteding van de reserves en voorzieningen;
- de investeringsplannen;
- het liquiditeitsverloop.

Gegeven de langlopende lening van € 3 miljoen, waar jaarlijks € 100.000 op wordt afgelost, laat de liquiditeitsprognose zien dat in 2019 geen behoefte aan krediet is. De kredietfaciliteit van € 2,5 miljoen, volledig gecommiteerd, die de VPRO heeft bij zijn huisbank ING, wordt voor 2019 niet aangesproken; de beschikbaarheid ervan voor de komende jaren blijft wenselijk, met name voor periodes met lagere omzetten.

Hiermee is indirect ook de belangrijkste doelstelling van ons beleid rondom financiële instrumenten (treasury) genoemd: het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities en risico's, zodat de VPRO te allen tijde in de behoefte aan financiële middelen kan voorzien. Zie verder ook punt 3, liquiditeiten, van de paragraaf over risicomanagement.

De VPRO handelt niet in effecten, derivaten of vergelijkbare financiële instrumenten.

Het netto werkkapitaal en de solvabiliteit, beide een maatstaf voor de financiële stabiliteit van de VPRO, zijn op orde.

3. Bedrijfsprocessen

De bedrijfsprocessen van de VPRO zijn vastgelegd in het Handboek Administratieve Organisatie/Interne Controle. Het handboek wordt op dit moment herzien om de nieuwe werkwijze sinds de reorganisatie te verankeren. Het crossmediaal werken is aan de hand van de keten omschreven. Het herziene handboek omvat ook de nieuwe opzet van de verschillende afdelingen, de rollen en verantwoordelijkheden binnen de afdelingen en de verschillende processen (van begrotingsproces naar maakproces en eventueel inkoopproces en naar distributie en/of verkoopproces en rapportage/evaluatie). Het handboek is een instrument om nieuwe medewerkers wegwijs te maken in de gang van zaken binnen de organisatie en om maatregelen van interne controle vast te leggen.

a. Het maakproces

Ook in 2018 heeft de VPRO een duizelingwekkend aantal programma's voor tv en radio gemaakt. Daarnaast nemen ook de video- en audioproducties die alleen online te zien en horen zijn toe. Een uitgebreid overzicht van alles wat de VPRO in het afgelopen jaar heeft gemaakt – en wat dit heeft betekend - is te vinden in het VPRO jaaroverzicht. Bovendien zijn vrijwel alle programma's terug te kijken en te luisteren op vpro.nl, verrijkt met achtergrondmateriaal. Interactie is mogelijk via de verschillende socialmediakanalen.

b. Multimediale gids

De gids helpt het publiek keuzes te maken in een alsmaar groeiend media-aanbod. De VPRO Gids verscheen ook in 2018 weer nagenoeg elke week, met dubbelnummers in de zomer en met de feestdagen. In het afgelopen jaar is er, naast specials rond het Nederlands Film Festival, de Boekenweek en de Dutch Design Week, een flink aantal bijlagen verschenen in samenwerking met vaste partners, zoals Holland Festival, November Music, IDFA en IFFR.

Naast de papieren gids produceert de gidsredactie steeds meer video- en audioproducties. Deze transitie vergde een ingrijpende reorganisatie, het uitbesteden van het 'spoorboekje' en het integreren van de Cinemaredactie in het redactieteam. Eerste multimediale producties waren een podcastserie en interview in de gids rondom amateurfilmer IJsbrand Rogge, en een geschreven en gefilmd interview met performance kunstenaar Marina Abramovic, gekoppeld aan een VR-installatie in EYE Amsterdam.

Het bereik van de multimediale gids groeide. Weliswaar nam het aantal abonnees van de papieren gids af met circa 6.000, het bereik op met name het filmdomein groeide met meer dan 100.000 unieke bezoekers. VPRO Cinema gidst het publiek wekelijks naar de beste films in de bioscoop, op televisie en bij aanbieders als Netflix, doet verslag van filmfestivals en brengt interviews met filmmakers. VPRO Cinema bedient inmiddels 185.000 unieke bezoekers per maand.

Voor 2019 staat de lancering van de VPRO Gids online (vprogids.nl) gepland, evenals een nieuwe gidsapp (KOOS 2.0) en nadrukkelijker aanwezigheid op social media.

c. Zakelijke processen

De afdeling Zakelijk Media heeft een sleutelrol om ervoor te zorgen dat de VPRO opereert binnen bedrijfsmatige randvoorwaarden en zakelijke kansen benut. Als thuisbasis van een aantal ondersteunende teams heeft de afdeling een veelzijdig karakter: van ICT tot juridische zaken, productieleiding tot business development/fondsenwerving, huisvesting tot hospitality. De medewerkers van de afdeling Zakelijk Media zorgen ervoor dat de organisatie draait zodat anderen programma's kunnen maken en onder de aandacht kunnen brengen van het publiek.

Het grootste aandeel binnen de afdeling Zakelijk Media hebben de producers en productieleders. Zij zorgen voor geld, mensen en middelen ten behoeve van de verschillende redacties die media-aanbod maken. Samen met de eindredacteuren sturen producers de redactieteams aan. De (financiële) resultaten hiervan worden inzichtelijk in de jaarrekening en zijn elders in dit verslag beschreven onder de titel 'Realisatie 2018'.

De afdeling Zakelijk Media spant zich in om het gebouw van de VPRO en de productie duurzamer te maken. Zo is in 2018 geïnvesteerd in ledlampen. Door eerdere aanschaf van energiezuinige apparaten is het energieverbruik overdag gedaald. Het energieverbruik van de serverruimte is een punt van aandacht. Om programmaproductie te verduurzamen werkt de VPRO samen met de andere omroepen via het online platform 'Albert'.

Eveneens onderdeel van de afdeling Zakelijk Media is het team van In Bedrijf dat verantwoordelijk is voor fondsenwerving en verkoop van titels in het buitenland. De ontvangen bijdragen van derden aan media-aanbod zijn geëxpliciteerd in de jaarrekening. De VPRO heeft in 2018 geen sponsoring ontvangen zoals bedoeld in artikel 1.1 eerste lid van de Mediawet en de 'Beleidsregel sponsoring publieke media-instellingen 2018'. De opbrengsten uit de verkoop of het in licentie geven van programma's of programmaformats en de opbrengst uit de winkel zijn eveneens inzichtelijk in de jaarrekening.

Ook belangrijk om te vermelden: er zijn in 2018 geen schenkingen gedaan aan derden zoals bedoeld in de 'Beleidsregel Verenigingsactiviteiten 2018'.

d. Publiek & Marketing

De promotie van programma's en hun online bereik is kerntaak van de afdeling Publiek & Marketing. Daarnaast omvat deze afdeling ook het team dat verantwoordelijk is voor de relatie met het publiek waar het gaat om leden, abonnees en donateurs. De afdeling is opnieuw vormgegeven in het kader van de reorganisatie.

Marcomspecialisten van Publiek & Marketing maken nu deel uit van redacties. De werkwijze in multidisciplinaire redactieteams heeft bij programma's als VPRO Zomergasten, Tokidoki, VPRO Tegenlicht, #FollowMe en 30 jaar Dutch Dance zijn vruchten afgeworpen: in vroeg stadium is nagedacht over de (online) publicatiestrategie van de programma's en wat daarvoor moet worden gedaan. Zo werkte het bij VPRO Zomergasten bijvoorbeeld goed om specifieke uitingen te maken voor afzonderlijke kanalen. De gasten werden met een vraag aan het publiek geïntroduceerd, wat tot grote online interactie leidde. Bij de duik in het verleden van de dance (30 jaar Dutch Dance) zijn alle hoofdpersonen in de serie betrokken in de campagne met specifieke fragmenten van henzelf die zij konden delen. De soms nostalgische terugblik sloeg enorm aan bij publiek.

Het nieuwe team online bereik en interactie (TOBI) is verantwoordelijk voor de optimalisatie van het contact met het publiek op de website vpro.nl, op de VPRO Youtubekanalen, Facebook, Twitter, LinkedIn en Instagram. De specialisten op de verschillende kanalen adviseren redacties en denken mee over de te volgen publicatiestrategie en -vorm. In 2018 werd vpro.nl zo'n tien miljoen keer bezocht. Het bereik van vpro.nl was het hoogst onder 20 tot 34-jarigen; 15% van de Nederlanders in deze leeftijdscategorie bezocht de site. Door verdieping te bieden versterkt vpro.nl de impact van de programma's en geeft VPRO en passant een visitekaartje af. Een relatief jonge doelgroep bereikt VPRO ook via de socialmediakanalen, met een weekbereik op Facebook van 1,1 miljoen en op Instagram van 22.500. Via Twitter behaalden we in 2018 zo'n 640.000 tweetweergaven per maand. Het VPRO YouTube-account groeide na een stormachtige ontwikkeling door naar 106.000 abonnees. Dit leverde een Zilveren Play Button op van YouTube. Het Zondag met Lubach YouTube-account tikt inmiddels de 360.000 abonnees aan. Ook de internationale

YouTubekanalen van de VPRO hadden een succesvol jaar. Mede dankzij zestien nieuwe afleveringen kon het VPRO Metropoliskanaal doorgroeien en ontving van YouTube een Zilveren Play Button voor het behalen van 100.000 abonnees.

In het najaar is de 'Zo VPRO'-campagne van start gegaan. Ondersteund door de campagne is het aantal donateurs is met 30% gestegen naar 48.000. Gemiddeld steunen de donateurs de VPRO met € 32,-. In 2018 is daarmee een recordbedrag van ruim € 1,5 miljoen binnengehaald.

Mede dankzij een sterk behoudbeleid is de daling van leden en abonnees de afgelopen jaren afgezwakt. De ontwikkeling van het leden- en abonneebestand en de opbrengst uit contributies en donaties is terug te vinden in de jaarrekening (opbrengst verenigingsactiviteiten).

4. Personeelsbeleid/sociaal beleid

Het personeelsbeleid van de VPRO is gericht op ontwikkeling van de medewerkers en goed werkgeverschap. Iedereen heeft een thuishonk bij de VPRO en leidinggevendenden hebben aandacht voor het welzijn van medewerkers. Het zwaartepunt ligt daarbij op de werksfeer, de samenwerking, persoonlijke ontwikkeling en begeleiding en professionele autonomie. In het kader van de reorganisatie is afgesproken dat er meer aandacht komt voor het maken van afspraken over verantwoordelijkheden en verwachtingen. Een teamsamensteller maakt sinds de reorganisatie deel uit van de afdeling P&O. Zij werkt nauw samen met productieleders en hoofdredacteuren in het samenstellen van vaste en tijdelijke redacties. Hoe de medewerkers zaken als werksfeer, communicatie, werkplek, werkdruk en veiligheid ervaren wordt regelmatig getoetst in een medewerkersonderzoek.

Personeelsbeleid in cijfers:

N.B. Het registreren van bijzondere persoonsgegevens zoals nationaliteit en sociaal-economische achtergrond is volgens de privacywet niet toegestaan. De diversiteit van het personeelsbestand wat deze kenmerken betreft kan derhalve niet in cijfers worden aangetoond. De VPRO heeft de ambitie om een evenwichtige personeelssamenstelling te bevorderen die een afspiegeling vormt van de Nederlandse bevolkingsamenstelling.

<p>aantal medewerkers / fte</p> <p>totaal fte: 294,77</p> <p>totaal aantal medewerkers: 329</p>	<p>leeftijdsofbouw totaal 329 medewerkers</p>	<p>detacheringen</p> <p>8 VPRO medewerkers werden in 2018 gedetacheerd naar een andere organisatie.</p>																														
<p>formatie afdelingen per 31 december 2018</p> <p>directie & bestuurssecretariaat 4 medewerkers / 3,78 fte</p> <p>media 136 medewerkers / 119,65 fte</p> <p>zakelijk 87 medewerkers / 81,07 fte</p> <p>publiek & marketing 50 medewerkers / 44,59 fte</p> <p>multimediale gids 20 medewerkers / 18,01 fte</p> <p>innovatie & digitale media 16 medewerkers / 14,44 fte</p> <p>financiën 11 medewerkers / 9,12 fte</p> <p>personeel & organisatie 5 medewerkers / 4,11 fte</p> <p>totaal 329 medewerkers 294,77 fte</p>	<p>instroom 2018 totaal 59 medewerkers</p>	<p>freelancers</p> <p>in 2018 werkten er 1028 freelancers voor de VPRO (exclusief facilitaire functies)</p>																														
<p>verhouding vast/flex per 31 december 2018</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>aantal</th> <th>percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>vpro totaal</td> <td>329</td> <td></td> </tr> <tr> <td>bepaalde tijd</td> <td>104</td> <td>31,61%</td> </tr> <tr> <td>onbepaalde tijd</td> <td>225</td> <td>68,39%</td> </tr> <tr> <td>programmatische functies</td> <td>186</td> <td></td> </tr> <tr> <td>bepaalde tijd</td> <td>69</td> <td>37,09%</td> </tr> <tr> <td>onbepaalde tijd</td> <td>117</td> <td>62,91%</td> </tr> <tr> <td>overige functies</td> <td>143</td> <td></td> </tr> <tr> <td>bepaalde tijd</td> <td>35</td> <td>24,47%</td> </tr> <tr> <td>onbepaalde tijd</td> <td>108</td> <td>75,53%</td> </tr> </tbody> </table>		aantal	percentage	vpro totaal	329		bepaalde tijd	104	31,61%	onbepaalde tijd	225	68,39%	programmatische functies	186		bepaalde tijd	69	37,09%	onbepaalde tijd	117	62,91%	overige functies	143		bepaalde tijd	35	24,47%	onbepaalde tijd	108	75,53%	<p>doorstroom - interne mobiliteit</p> <p>Als gevolg van de implementatie van de reorganisatie hebben 58 medewerkers in 2018 een nieuwe of aangepaste functie aanvaard.</p> <p>Daarnaast zijn 8 medewerkers in 2018 een andere functie binnen de VPRO gaan bekleden.</p>	<p>opleidingen uitgave kosten tbv opleidingen 2018</p> <p>reguliere opleidingen/trainingen/coaching € 193.771,00</p> <p>training/coaching in het kader van ziektepreventie/reintegratie € 13.380,00</p> <p>€ 207.151,00</p>
	aantal	percentage																														
vpro totaal	329																															
bepaalde tijd	104	31,61%																														
onbepaalde tijd	225	68,39%																														
programmatische functies	186																															
bepaalde tijd	69	37,09%																														
onbepaalde tijd	117	62,91%																														
overige functies	143																															
bepaalde tijd	35	24,47%																														
onbepaalde tijd	108	75,53%																														
<p>verhouding man/vrouw per 31 december 2018</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>aantal</th> <th>percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>man</td> <td>141</td> <td>42,86%</td> </tr> <tr> <td>vrouw</td> <td>188</td> <td>57,14%</td> </tr> <tr> <td>totaal</td> <td>329</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		aantal	percentage	man	141	42,86%	vrouw	188	57,14%	totaal	329		<p>uitstroom 2018 totaal 48 medewerkers</p>	<p>ziekteverzuim verzuimpercentage 2018</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>man</td> <td>2,4%</td> </tr> <tr> <td>vrouw</td> <td>6,1%</td> </tr> <tr> <td>totaal</td> <td>4,5%</td> </tr> </tbody> </table> <p>gemiddelde verzuimduur in 2018 in dagen</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>man</td> <td>14,13</td> </tr> <tr> <td>vrouw</td> <td>26,72</td> </tr> <tr> <td>totaal</td> <td>21,15</td> </tr> </tbody> </table> <p>Verzuimpercentage is het percentage dat een medewerker verzuimt berekend over zijn/haar arbeidsduur. Bij verzuim van enkele dagen is er sprake van kortdurend verzuim.</p>	man	2,4%	vrouw	6,1%	totaal	4,5%	man	14,13	vrouw	26,72	totaal	21,15						
	aantal	percentage																														
man	141	42,86%																														
vrouw	188	57,14%																														
totaal	329																															
man	2,4%																															
vrouw	6,1%																															
totaal	4,5%																															
man	14,13																															
vrouw	26,72																															
totaal	21,15																															

5. Naleving Governance Code

Na de Beleidsregels Governance en Interne Beheersing uit 2017 werd in 2018 de Governancecode Publieke Omroep van kracht. Om te voldoen aan de beleidsregels en de code heeft de VPRO zijn verenigingsstatuten en redactiestatuut aangepast en reglementen herzien dan wel geschreven. De taken en verantwoordelijkheden van het bestuur, de raad van toezicht en de Algemene Ledenvergadering alsook de relatie tussen deze verschillende organen zijn opnieuw beschreven in de verenigingsstatuten.

De raad van toezicht, en in het bijzonder de Commissie Goed Bestuur, heeft in het herzien van de statuten een actieve rol gespeeld. De CIPO heeft zich in een gesprek met een afvaardiging van de raad van toezicht positief uitgesproken over de wijze waarop de VPRO de bepalingen van de Governancecode heeft geïntegreerd in de statuten. Met het vaststellen van de reglementen voor de raad van toezicht en de auditcommissie is de Commissie Goed Bestuur in september vorig jaar opgeheven en is de naleving van de code onderdeel geworden van de werkprocessen van de VPRO-organisatie.

Tevens heeft de VPRO in 2018 zijn redactiestatuut aangepast. Naast de governancebepalingen is hierin ook de nieuwe werkwijze van de VPRO meegenomen, waardoor de onafhankelijkheid van de programmamaker werd aangevuld met de onafhankelijkheid van (en rolverdeling binnen) de multidisciplinaire redactie.

Functioneren bestuurder

Het functioneren van de bestuurder wordt door de raad van toezicht in een jaargesprek geëvalueerd. In 2018 heeft dat gesprek plaatsgevonden op 10 oktober. Voorafgaande aan het gesprek heeft de raad van toezicht input opgehaald bij enkele VPRO-medewerkers (management en staf). De uitkomst van het gesprek was positief.

Risicomanagement

Voorts is risicomanagement een belangrijk element in de Governancecode en de Beleidsregels. Elders in dit verslag zijn zowel de risico's nader beschreven die de organisatie in 2018 heeft gemonitord alsook de manier hoe de VPRO omgaat met risicomanagement.

Nevenfuncties

De Governancecode bevat specifieke bepalingen over hoe omroepen moeten omgaan met nevenfuncties. Het betreft daarbij vooral nevenfuncties van topfunctionarissen en belangrijke journalistieke functionarissen. De VPRO legt op zijn website <https://www.vpro.nl/over-de-vpro/organisatie.html> uit hoe de organisatie toetst of nevenfuncties tot belangenverstrengeling kunnen leiden. De toetsing is gebaseerd op een jaarlijkse inventarisatie van nevenfuncties van alle medewerkers. In deze inventarisatie worden overigens ook eventuele financiële belangen en gegeven en ontvangen geschenken meegenomen. De VPRO publiceert de nevenfuncties van topfunctionarissen en belangrijke journalistieke functionarissen op bovengenoemde website. Hierbij zijn ook de presentatoren van journalistieke programma's inbegrepen die in loondienst zijn.

Geschenken en uitnodigingen

De Governancecode stelt ook regels over het aanvaarden van uitnodigingen voor maaltijden, evenementen, werkbezoeken en reizen. Hiervoor is schriftelijke toestemming van de leidinggevende nodig. De leidinggevende geeft akkoord wanneer er geen sprake is van een lopend of aanstaand onderhandelingstraject, wanneer aanvaarding van de uitnodiging de reputatie van de VPRO niet negatief beïnvloedt, wanneer de uitnodiging goed is voor het professionele netwerk van de organisatie, de uitnodiging past in het normale relatiebeheer van de uitnodigende partij; en de waarde van de uitnodiging niet buitensporig is.

6. Beloningsbeleid topfunctionarissen

De Collectieve Arbeidsovereenkomst voor Omroepersoneel is van toepassing op alle salarissen van het personeel, inclusief het salaris van de bestuurder. Diens salaris ligt onder het maximum zoals vastgesteld in de Wet normering topinkomens (WNT) en is gespecificeerd in de jaarrekening.

Voor de leden van de raad van toezicht is in mei 2018 een nieuwe vergoedingsregeling vastgesteld als gevolg van toegenomen taken en verantwoordelijkheden. Door de veranderde rol van toezichthouders in de mediasector wordt een steeds groter beroep gedaan op de tijd, expertise en verantwoordelijkheden van leden van de raad van toezicht. Dit uit zich in een groter aantal vergaderingen van de raad van toezicht en zijn commissies als ook van (vertegenwoordigers van) de raad van toezicht met onder anderen de externe toezichthouders en de accountant. De eerdere vergoedingsregeling stond niet meer in verhouding tot de tijd die is besteed en kosten die zijn gemaakt door de leden van de raad van toezicht. Het bestuur heeft daarom per 1 juni 2018 een nieuwe vergoeding vastgesteld die door de Algemene Ledenvergadering op 26 mei is goedgekeurd. Zoals gespecificeerd in de jaarrekening ligt de huidige vergoeding voor elk lid van de raad van toezicht ruim onder het individuele WNT-maximum.

Als gevolg van de reorganisatie hebben twee niet-topfunctionarissen in 2018 ontslagvergoedingen ontvangen conform het sociaal plan van de publieke omroep waardoor hun totale bezoldiging hoger uitviel dan het toepasselijke WNT-maximum. De bedragen zijn gespecificeerd in de jaarrekening.

7. Redactionele onafhankelijkheid

Het Redactiestatuut beschermt de onafhankelijkheid van de redactiemedewerkers van de VPRO. Redactiemedewerkers zijn allen die onder leiding van de eindredacteur en vanuit verschillende expertises betrokken zijn bij de totstandkoming en openbaarmaking van media-aanbod. Het redactiestatuut vervangt sinds 2018 het vroegere programmastatuut. De aanpassing van het Redactiestatuut was eerder ingezet omdat de terminologie in het statuut verouderd was. Ook is in de praktijk gebleken dat het redactiestatuut meer duidelijkheid zou moeten bieden over de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende groepen medewerkers, en over oplossingsmogelijkheden in geval van conflict. Inmiddels is met het vormen van multidisciplinaire teams het karakter van het statuut veranderd. Van een programmastatuut dat de individuele maker beschermde naar een redactiestatuut dat de onafhankelijkheid van de redactie waarborgt.

De VPRO behoudt te allen tijde de volledige controle en zeggenschap over wat we maken. Externe financiers kunnen nooit enige invloed uitoefenen op de inhoud van het media-aanbod.

Redactiemedewerkers committeren zich aan de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek ten aanzien van de beginselen van zorgvuldige en onafhankelijke journalistiek.

Redactiemedewerkers dragen hun eventuele politieke en/of levensbeschouwelijke overtuiging niet zodanig uit dat hun journalistieke onpartijdigheid in het gedrang kan komen. Meer in het bijzonder geldt dat redacteurs – zijnde redactiemedewerkers die media-aanbod maken - altijd werken volgens journalistieke beginselen van redactionele onafhankelijkheid, evenwichtigheid, betrouwbaarheid en deskundigheid in berichtgeving, analyse en opinie.

Redactiemedewerkers met een andere rol – met name diegenen van wie wordt verwacht het bereik en de impact van VPRO-programma's te vergroten – dienen dit belang zo goed mogelijk. Het uitgangspunt bij afwegingen tussen enerzijds het inhoudelijke belang en anderzijds het belang van bereik en impact is dat journalistiek inhoudelijke afwegingen leidend zijn.

Het redactiestatuut beschrijft de verantwoordelijkheden van redactiemedewerkers, eindredacteuren, hoofdredacteuren en het bestuur. Ook de verantwoordelijkheden van aanpalende functies en organen zijn beschreven. De redactieraad heeft een bijzondere verantwoordelijkheid. Hij adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd over het media-aanbod dat de VPRO verzorgt, voor zover het gaat om een zo groot mogelijke onafhankelijkheid van redactionele en programmatische beroepsuitoefening. In geval van ingrijpende geschillen kunnen alle partijen om een advies van de redactieraad vragen. Het redactiestatuut bepaalt wat te doen in geval van ingrijpende geschillen. Redactiemedewerkers dienen - indien redelijkerwijs mogelijk - vóór openbaarmaking van het media-aanbod in kennis te worden gesteld van wijzigingen die de eindredacteur en/of de hoofdredacteur(en) wil aanbrengen. Wanneer de betrokken redactiemedewerker het niet eens is met de wijziging kan hij/zij verlangen dat het media-aanbod zonder vermelding van zijn of haar naam openbaar wordt gemaakt. Voor een redelijke oplossing van het geschil geldt de in het redactiestatuut omschreven escalatieladder.

8. Risicomanagement

Het risicomanagement bij de VPRO heeft door de jaren heen altijd in het teken gestaan van integere- en beheerste bedrijfsvoering. Het identificeren van mogelijke risico's en het monitoren en beheersen ervan zijn onderdelen van de planning- en controlcyclus. Dit draagt bij aan een adequaat risicobewustzijn op verschillende niveaus van de organisatie. Zowel hard controls als soft controls spelen een rol. De organisatiecultuur moet het openlijk bespreken van mogelijke risico's stimuleren. Om de dialoog over risico's nog beter te kunnen voeren heeft het Bestuur zowel met het Management Team als met de raad van toezicht het concept 'risicobereidheid' besproken. Conclusie was dat de hoeveelheid risico die de organisatie bereid is te nemen afhankelijk is van het domein. De VPRO accepteert dat er risico's verbonden zijn aan het maken van eigenzinnige, grensverkennende programma's. Het agenderen van controversiële onderwerpen kan betekenen dat de organisatie met claims te maken krijgt of makers persoonlijk risico lopen. Des te belangrijker is het dat leidinggevenden bij elk geval een zorgvuldige risicoafweging maken en de kosten van eventueel nodige maatregelen budgetteren. Bij het zakelijke proces nemen we bij voorkeur geen risico's. Begroting en jaarrekening moeten op orde zijn, de IT-omgeving moet veilig zijn, de VPRO moet zich aan wetten en regels houden. Daarnaast zijn er nog de domeinen van publiek en vereniging, reputatiemanagement en besturingsfilosofie waar eveneens een verschillende mate aan risicobereidheid geldt.

De VPRO gebruikt modellen zoals COSO-Enterprise Risk Management (ERM) en RAVC-model (Risk Appetite Value Chain) om risico's te analyseren en te beheersen. Vanuit een wettelijk perspectief wordt de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving (RJ) 400.110 nageleefd.

De materiële risico's en beheersmaatregelen 2018 van de VPRO, als vastgesteld door het bestuur en besproken met de raad van toezicht en het managementteam van de VPRO, zijn de volgende:

1. *Speciale projecten*: dit gaat om projecten die het risicoprofiel van VPRO kunnen raken. Ook voor 2018 betreft het de verdere discussie rondom de vennootschapsbelasting. Beheersing: De VPRO heeft in het verleden met de Belastingdienst afgestemd dat hij integraal vennootschapsbelastingplichtig is. De omroepen hebben met de Belastingdienst een vaststellingsovereenkomst gesloten aangaande de wijze waarop de fiscale winst dient te worden bepaald. De Belastingdienst heeft deze bestaande vaststellingsovereenkomst formeel opgezegd per 1 januari 2017. Sindsdien zijn de omroepen in overleg met de Belastingdienst om te komen tot nieuwe afspraken. Dit overleg is nog niet afgerond. De verwachting is dat in een nieuwe afspraak de fiscale winst op nagenoeg dezelfde wijze kan worden berekend. De vennootschapsbelastingpositie in deze jaarrekening is dan ook voornamelijk in overeenstemming met de voorheen geldende afspraak vastgesteld. Het maximale risico is, dat de VPRO

- vennootschapsbelastingplichtig blijft. Echter, de ontvangen donaties hebben geleid tot verrekenbare verliezen (per ultimo 2016: € 2,5 miljoen. Bij onveranderde wet- en regelgeving, per ultimo 2017: € 3,3 miljoen), wat de komende jaren lucht zal geven. Het risico wordt door de VPRO als laag ingeschat.
2. *Risicovolle programma's*: dit zijn programma's die op voorhand lastig te budgetteren zijn, bijvoorbeeld als het gaat om derdenfinanciering (= niet zijnde de NPO), (ontwikkeling van) programma's waar de VPRO al akkoord op heeft gegeven, terwijl de NPO-financiering nog niet rond is, of risicovol in het creatieve proces. Dit omvat onder meer de locatie en aard van het programma.
Beheersing: het identificeren of en zo ja op welke wijze er sprake is van een risicovol programma, is ingebed in de workflow van de productieketen. De VPRO ziet dit als een laag risico. In 2018 is de VPRO gestopt met het project Trees, een app met als doel om meer jongeren te betrekken bij onderzoeksjournalistiek. Gesprekken met de NPO hebben niet geleid tot toekenning van budget, waarna besloten is het project te stoppen.
 3. *Liquiditeiten*: het niet aan verplichtingen kunnen voldoen omdat de liquide middelen en kredietruimte niet toereikend zijn waardoor de financiering van de programmering in gevaar zou kunnen komen. Beheersing ligt in een combinatie van creatieve en zakelijke processen en deze in samenhang te bezien. De belangrijkste indicatoren worden door de financiële kolom inzichtelijk gemaakt, in de tijd worden keuzes gemaakt voor wat betreft het matchen van inkomsten en uitgaven. De trends die hierin door de jaren zichtbaar zijn, worden meegenomen in de besluitvorming. Het risico is laag voor de VPRO.
 4. *Fte's en de verhouding vast-flexibel*: het risico dat de samenstelling van het personeelsbestand onder druk staat dan wel niet aansluit op de grootte en samenstelling van het programmapakket. Dit risico is ontstaan doordat de VPRO minder structurele programmering kent. Dit brengt een ander creatief proces met zich mee dan het geval is bij structurele programmering. Beheersing ligt in het goed en voortdurend matchen van het personeelsbestand met de eigen producties door middel van gestructureerde personeelsplanning en teamsamenstelling, waarvoor een specifieke functionaris verantwoordelijk is. Dit is een middelgroot risico voor de VPRO.
 5. *Gebouw*: het risico dat onverwachte (des)investeringen in het bedrijfspan van de VPRO nodig zijn. Beheersing vindt plaats door middel van het periodieke proces van beheer van het MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP). Het risico wordt laag ingeschat door de VPRO.
 6. *Samenwerking Human*: de VPRO en Human verkennen in aanloop naar de nieuwe concessieperiode 2021-2025 de mogelijkheid een samenwerkingsomroep te vormen. Als het Human als aspirant-omroep lukt met voldoende leden een erkenning te krijgen, is het de bedoeling dat VPRO en Human samen verdergaan als samenwerkingsomroep. Mocht de VPRO Human gaan ondersteunen bij ledenwerving dan kan er een afbreukrisico zijn in de zin van imagoschade of ledenverlies als de samenwerkingsomroep uiteindelijk niet gerealiseerd kan worden. Gedurende het verkennende traject is er weinig risico. Beide partijen kunnen elk moment het traject beëindigen en er zijn nog geen onomkeerbare besluiten genomen of investeringen gedaan.

De condities waaronder de samenwerkingsomroep gestalte kan krijgen zijn op dit moment nog niet uitgekristalliseerd. Dat geldt zowel voor de mediawettelijke kaders als de toekomstige financiële en inhoudelijke kaders binnen de NPO. Er wordt daarom vooralsnog rekening gehouden met meerdere scenario's die meer of minder voordeel opleveren voor beide partijen. De daadwerkelijke realisatie van de samenwerkingsomroep zal een reorganisatie met zich meebrengen, waarvoor ook rekening gehouden moet worden met frictiekosten. In aanloop daar naartoe zal te zijner tijd ook een due diligence onderzoek plaatsvinden. Aangezien de strategie er vooralsnog op gericht is dat binnen de samenwerkingsomroep beide omroepen herkenbaar zullen blijven als twee verenigingen en merken

met eigen programmering, biedt de beoogde samenwerking vooral schaalvoordelen. De VPRO beoordeelt het afbreukrisico als laag.

7. *De uitvoering van het reorganisatieplan:* de VPRO heeft in 2018 een multimediale manier van werken ingericht. Voor de uitvoering van de reorganisatie zijn in de begroting middelen beschikbaar gemaakt die afdoende moeten zijn om deze te bekostigen. Beheersing: er is een transitieplan, de financial control is scherp en alle medewerkers worden meegenomen in het veranderproces. Het risico is laag. De multimediale VPRO is per 1 mei 2018 van start gegaan. De reorganisatie heeft voor wat betreft de financiële consequenties grotendeels plaatsgevonden in 2017. In 2018 is voor begeleiding en opleiding van (groepen) medewerkers in nieuwe functies en voor juridisch en organisatorisch advies in totaal € 270.000 beschikbaar gesteld. Het organisatorische en personele gevolg van de reorganisatie (één hoofdredactie media, multidisciplinaire redactieteams, nieuwe afdeling Publiek & Marketing, multimediale gids) is merkbaar. De implementatie en uitvoering was de belangrijkste beleidsprioriteit van 2018. De aanpak was vervat in een implementatieplan. Dat plan heeft, in overleg met de OR, gefaseerd vorm gekregen. De nieuwe structuur, werkwijze en implementatie zullen in 2019 geëvalueerd worden, onder andere met de OR, informeel na een half jaar na de introductie van de nieuwe werkwijze en formeel na een jaar.
8. *Verlaging ondergrens mediabudget naar € 740 miljoen:* tot ver in november 2018 bestond er onduidelijkheid over het mediabudget van 2019 en de financiële kaders van de VPRO. Deze situatie is elders in dit verslag beschreven. Uiteindelijk moet de publieke omroep in 2019 € 22 miljoen bezuinigen. Het merendeel van de bezuinigingen wordt behaald door de inzet van reserves en niet bestede middelen. Ook wordt een bezuiniging gerealiseerd op de organisatiekosten. Voor de VPRO betekent dit dat beheersmaatregelen geïncorporeerd zijn in de (praktisch) sluitende begroting 2019. Door middel van de controlecyclus wordt de realisatie van de begroting gemonitord: waar nodig zal bijsturing plaatsvinden. Het risico voor 2019 wordt ingeschat als laag. Minister Slob heeft in de Mediabegrotingsbrief ook laten weten dat de landelijke publieke omroep het in 2020 zonder compensatie zal moeten stellen. Op termijn blijft dit risico derhalve onverminderd belangrijk en schatten we het in op middelgroot.
9. *Verschuiving mediabudget van lineair naar online:* de voorgenomen verschuiving van € 40 miljoen is van de baan. De eerdergenoemde bezuinigingen zijn daar debet aan (zie punt 8).
10. *Omroepbrede afspraken tussen zelfstandige en gefuseerde omroepen:* voor de jaren 2016 t/m 2018 is de gerealiseerde financiële verhouding tussen gefuseerde en zelfstandige omroepen uitgekomen op 2,75:1, gelijk aan de overeengekomen verhouding. De verhouding geldt voor het totale budget, dus over de grenzen van de platforms heen. Het risico voor 2018 was dat de vaste personeelskosten niet gedekt zouden kunnen worden. Dit was in eerste aanleg een middelgroot risico voor de VPRO. Ter beheersing is een voorziening van voldoende omvang in de begroting opgenomen om verliezen op te vangen (het creëren van voorspelbaarheid); bovendien is de personeelsplanning verscherpt en versterkt (zie punt 4). De VPRO zal deze verhouding ook in 2019 scherp blijven monitoren.
11. *Aandeel eigen producties binnen het programma-aanbod:* door openstelling van het bestel voor producties van buitenproducenten en de concurrentie van andere omroepen bij de intekening van programma's, zal er binnen het publieke bestel sprake zijn van meer marktwerking dan voorheen. Het marktaandeel van de VPRO zou daardoor geraakt kunnen worden, en met name het deel dat betrekking heeft op de eigen producties. Hierdoor ontstaat een financieel risico, waarbij de vaste personeelskosten niet gedekt kunnen worden. Beheersing: in het programma-aanbod wordt de signatuur van de VPRO bewaakt. De hoofdredactie is met de reorganisatie van de VPRO heringericht. Ook is een coördinator ontwikkeling aangesteld en zijn ontwikkel- en innovatiebudgetten beschikbaar

gesteld om met name meer eigen producties te ontwikkelen en zo ook het VPRO-geluid blijvend te doen gelden. Tenslotte is voor frictie (tijdelijk niet plaatsbare medewerkers) € 300.000 begroot: de realisatie komt uit op circa € 260.000. De VPRO blijft dit zien als een hoog risico.

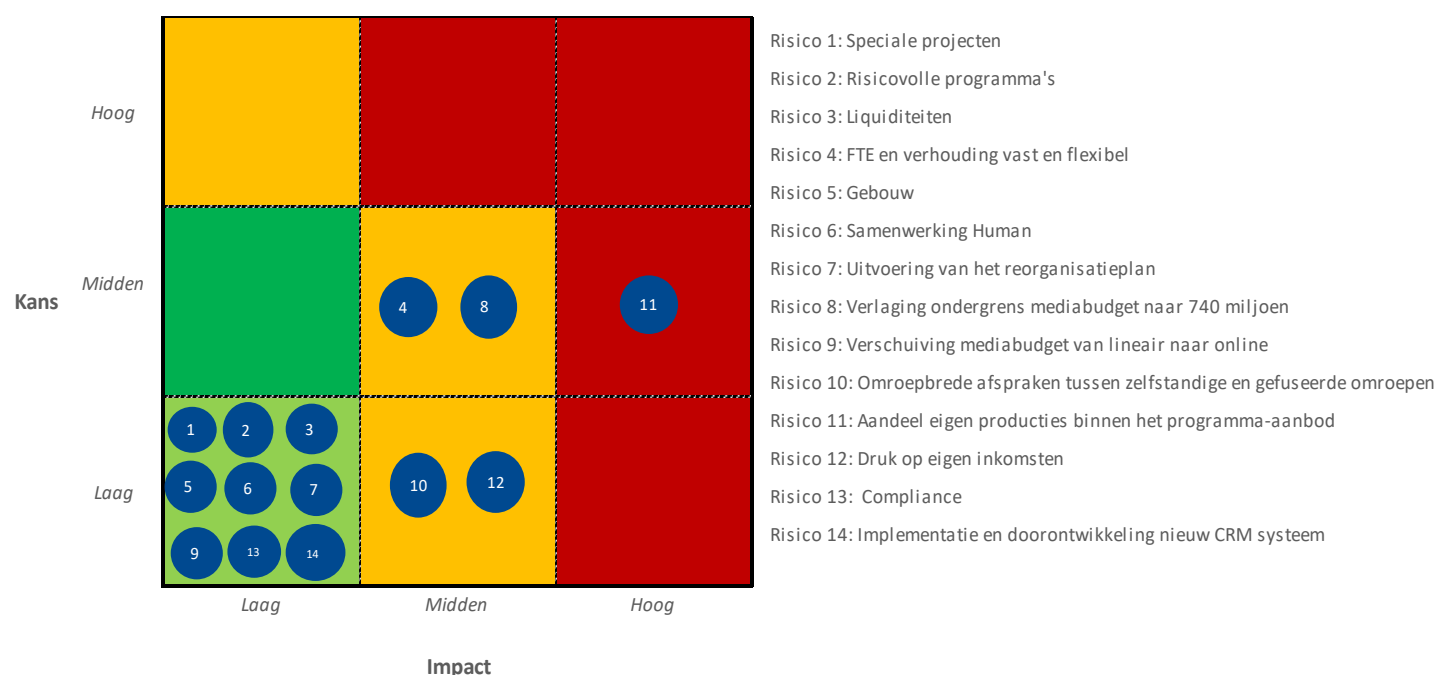
12. *Druk op de eigen inkomsten*: door de afname van de eigen inkomsten uit de vereniging en de gids als gevolg van de terugloop in het aantal leden en abonnees, kan bij de programmafinanciering een mogelijk risico ontstaan. Beheersing: werving en behoud van leden. Intensivering van het donatiebeleid van de VPRO, nieuwe vormen van giften (legaten), onderzoek naar nieuwe verdienmodellen van de gids. Het risico blijft middelgroot.

Per ultimo 2018 zijn zowel de leden- als de abonneeaantallen iets hoger dan begroot. De donatieopbrengsten zijn door succesvolle campagnes in het najaar fors hoger dan begroot.

13. *Compliance*: het blijvend voldoen aan geldende wet- en regelgeving, voor 2018 in het bijzonder de per 28 mei 2018 van kracht geworden privacywet AVG. Bij verschil in interpretatie wordt te allen tijde een uitlegbaar proces doorlopen, waarbij de belangen van alle stakeholders kritisch zijn afgewogen. De VPRO wil gezien zijn maatschappelijk belang geen onnodige risico's lopen. Beheersing: de VPRO heeft een compliance officer die toeziet op wijzigende en nieuwe wet- en regelgeving. In de gehele productieketen heeft de afdeling juridische zaken een prominente rol en wordt vroegtijdig betrokken. Dit risico is laag.

14. *Implementatie en doorontwikkeling nieuw CRM systeem*: de kwaliteit en de ontwikkeling van databeheer en datamanagement moeten van een dusdanig niveau zijn dat de bedrijfsprocessen die daarmee ondersteund worden (met name die richting (potentiële) leden, donateurs en abonnees) niet onder druk komen te staan: de VPRO kan een actieve(re) relatie aangaan met de achterban. Het risico is dat de functionaliteit onvoldoende is en dat er meer budget nodig is dan begroot. Ook zou de gebruikerstevredenheid achterwege kunnen blijven, wat een nadelig effect heeft op de acceptatie van het systeem. Beheersing: (1) financiële beheersing, (2) een projectplan dat toeziet op de matching van de functionaliteiten met de organisatiewensen en (3) inwerkprogramma's voor medewerkers. Het risico is laag.

De risicomatrix ziet er na beheersing als volgt uit:

9. Verklaring governance en interne beheersing

Om de jaarrekening zinvol te kunnen interpreteren, verschaft het bestuursverslag conform RJ 400.108 informatie over omroepvereniging VPRO.

Conform RJ 400.122 is in het bestuursverslag ook informatie opgenomen over de toepassing van de Governancecode Publieke Omroep 2018, die fungeert als gedragscode. Het bestuursverslag voldoet aan de specifieke voorschriften van Principe 7 van de Governancecode Publieke Omroep 2018. Principe 7 betreft de openbare verantwoording door het bestuur en de raad van toezicht van omroepvereniging VPRO van hun functioneren. Principe 7 is door de Raad van Bestuur van de NPO op grond van het bepaalde in artikel 2.3, tweede lid, van de Mediawet 2008, juncto artikel 2.10, tweede lid, aanhef en onder c, en artikel 2.60, eerste lid, bindend vastgesteld voor de landelijke publieke media-instellingen.

Het bestuursverslag voldoet ook aan de beleidsregels van het Commissariaat voor de Media van 26 september 2017 ten aanzien van de governance en interne beheersing van de NPO, de RPO en de landelijke en regionale publieke media-instellingen (Staatscourant, 12 oktober 2017, nummer 57731).

Hilversum, 26 april 2019

Lennart van der Meulen
Algemeen directeur

10. Verslag raad van toezicht

De raad van toezicht is conform artikel 21 lid 1 van de statuten van de vereniging belast met het toezicht op:

- de algemene gang van zaken in de vereniging;
- de naleving van geldende wet- en regelgeving door het bestuur;
- het door het bestuur gevoerde beheer en beleid;
- de wijze waarop door het bestuur risico's inzichtelijk gemaakt worden en worden beheerst;
- alsmede de door het bestuur opgestelde risicobereidheid verbonden aan de strategie en activiteiten van de vereniging.

De raad van toezichtstaat het bestuur terzijde en voorziet het bestuur gevraagd en ongevraagd van advies. Voorts is de raad van toezicht belast met de taken en bevoegdheden die hem bij de statuten of in enig reglement zijn toegekend.

Samenstelling

Op 31 december 2018 bestond de raad van toezicht uit de volgende leden:

Marise Voskens	voorzitter
Monica Bremer	vicevoorzitter
Marije van Mens	lid
Koert van Mensvoort	lid
Tamara Witschge	lid

Tot de algemene ledenvergadering van 26 mei 2018 maakte ook Koen Clement deel uit van de raad. Vanwege het aanvaarden van een nieuwe werkring in het buitenland heeft hij zijn lidmaatschap niet kunnen continueren. De raad van toezicht is hem zeer erkentelijk voor zijn waardevolle en constructieve inbreng in de afgelopen zes jaar. Voorzitter en vicevoorzitter hebben een afrondend gesprek met hem gevoerd. Deze terugkoppeling is ook gedeeld met de bestuurder.

Activiteiten

De raad van toezicht kwam in 2018 vier keer bijeen voor reguliere vergaderingen met de bestuurder en eenmaal met de bestuurder en het managementteam voor een strategiebepredking. Verder vergaderde de raad van toezicht intern op 9 februari en 30 maart en voorafgaand aan een aantal reguliere vergaderingen, waarbij onder meer zijn visie op een aantal vraagstukken, agendapunten en over het eigen functioneren en het functioneren van de bestuurder aan de orde kwamen.

Vergadering 9 februari

De raad van toezicht besprak de implementatie en voortgang van de reorganisatie, met speciale aandacht voor boventallige medewerkers, vacatures voor nieuwe functies en de noodzakelijke cultuurverandering. Ook het plan dat toeziet op het laten landen en beklijven van de nieuwe werkwijze werd besproken. De bestuurder informeerde de raad over de voorgenomen bezuinigingen op de publieke omroep in 2019. De tijdelijk uit de raad van toezicht geformeerde commissie goed bestuur lichtte de vorderingen toe op het gebied van compliance met de Governancecode Publieke Omroep 2018 van de Commissie Integriteit Publieke Omroep (CIPO) en de nieuwe Beleidsregels Governance en interne beheersing van het Commissariaat voor de Media. Tot de nodige aanpassingen behoorde een wijziging van de verenigingsstatuten, die meteen benut is voor een actualisering. Voorts kwamen de voorlopige financiële realisatie 2017 aan de orde en de hoofdlijnen van het jaaroverzicht 2017. Ook nam de raad kennis van de agenda voor de algemene ledenvergadering op 26 mei 2018 alsmede van het conceptverslag van de algemene ledenvergadering van 20 mei 2017.

Intern overleg 9 februari

In de middag vond een uitgebreid intern overleg plaats waarin onderling werd stilgestaan bij de ervaringen en werkwijze van de raad van toezicht, de samenstelling en het functioneren van de raad, de daaruit volgende aandachts- en actiepunten, de commissies, de verantwoording aan de algemene ledenvergadering, de plaats en rol van de raad en de gewenste afstand versus de gewenste informatievoorziening, de VPRO-organisatie en herinrichting en de aandachtsgebieden van de raad voor 2018. Vanwege de relevantie van onderwerpen die nog niet aan de orde kwamen dan wel om enige verdieping vroegen, werd besloten tot een vervolg op dit interne overleg.

Intern overleg 30 maart

Tijdens deze bijeenkomst werd opnieuw aandacht besteed aan goed bestuur, de interne gedragsregels met betrekking tot (de behandeling en beoordeling van) mogelijke toekomstige belangenverstrengeling, de toekomstbestendigheid van de VPRO, de positie van de NPO, de CIPO, de mogelijke verdergaande samenwerking met Human, de samenstelling van de verkiezingscommissie, de dreigende bezuinigingen en eventuele lobby van de omroepen in Den Haag.

Vergadering 20 april

In het bijzijn van het hoofd financiën werden de jaarrekening 2017 en het jaaroverzicht 2017 door de raad van toezicht behandeld en aansluitend goedgekeurd. In aanwezigheid van de accountant werd het accountantsverslag over 2017 besproken. Daarnaast kwamen zowel de reorganisatie als de statutenwijziging opnieuw aan de orde. De bestuurder lichtte de gedachtevorming en uitwerking van de mogelijke verdergaande samenwerking tussen VPRO en Human toe. Verder werd gesproken over de samenstelling en werkwijze van de verkiezingscommissie, een aangepast verkiezingsreglement en over een nieuwe regeling voor de vergoeding van rvt-leden. De voorstellen tot wijziging van de statuten, het gewijzigde reglement verkiezingscommissie, de nieuwe voorzitter van de verkiezingscommissie en de vergoedingsregeling zijn op 26 mei door de algemene ledenvergadering goedgekeurd.

Strategiebespreking 28 juni

Op 28 juni kwamen raad van toezicht, bestuurder, managementteam en een aantal inhoudelijke deskundigen uit de VPRO-organisatie bijeen voor een strategiesessie. Maatschappelijke trends en trends in de media werden besproken op basis van een uitgebreid onderzoek door een externe consultant. De betekenis van deze trends voor de VPRO en een reflectie op de doelgroepen van de VPRO vormden onderdeel van deze sessie.

Vergadering 27 september

In deze vergadering kwam een aantal actuele en terugkerende onderwerpen aan bod: de mogelijke bezuinigingen door de overheid en ermee verbonden onderhandelingen over de begroting 2019, de voortgang van en ervaringen met de reorganisatie c.q. herinrichting van de VPRO, de mogelijke verdergaande samenwerking tussen VPRO en Human en de compliance met de Governancecode en Beleidsregels en, in het verlengde daarvan, de aanpassingen van de reglementen. Ook zijn de financiële realisatie tot en met het tweede tertaal en ermee verband houdende ontwikkelingen in de organisatie, zoals ziekteverzuim, risicomanagement en aantal fte's, besproken.

Vergadering 14 december

De bestuurder gaf een toelichting op de mediabegroting van minister Slob en de aangekondigde visiebrief over een nieuw omroepbestel. Duidelijkheid over de Mediabegroting 2019 bleef lang uit en had dan ook de nodige consequenties voor het begrotingsproces bij de VPRO. In aanwezigheid van het hoofd financiën behandelde de raad van toezicht de begroting 2019 en de meerjarenbegroting 2019-2023 en gaf daaraan zijn goedkeuring. Ook werd de interim managementrapportage van de accountant

over 2018 besproken. Het jaarplan 2019 werd door de raad van toezicht goedgekeurd. De resultaten van de evaluatie van de reorganisatie werden besproken. Tevens werd het profiel vastgesteld voor twee nieuwe leden voor de raad van toezicht, te werven door de verkiezingscommissie.

Overige vergaderingen en bijeenkomsten

De voorzitter vergaderde samen met een andere representant van de raad van toezicht op 20 april en 14 december met de ondernemingsraad en de bestuurder in het kader van artikel 24 van de Wet op de Ondernemingsraden.

Delegaties van de raden van toezicht van VPRO en Human, waaronder beide voorzitters, kwamen op 20 april met beide bestuurders bijeen met het oog op een verdergaande samenwerking tussen beide omroepen in de volgende concessieperiode. De voortgang van de samenwerking, wederzijdse ervaringen en de strategische keuzes die in de komende jaren voorliggen, werden besproken.

Op 16 maart nam de voorzitter van de raad van toezicht samen met de voorzitter van de auditcommissie deel aan de toezichthoudersmiddag van CIPO. Voorafgaand aan deze bijeenkomst vond een korte informele kennismaking plaats tussen de raad van toezicht van de NPO en delegaties van de raden van toezicht van de publieke omroepen, waaronder de VPRO.

Op 3 oktober spraken voorzitter en vicevoorzitter van de raad van toezicht met de voltallige commissie van CIPO over de wijze waarop de VPRO invulling heeft gegeven aan de Governancecode.

Op 10 oktober vond het jaargesprek van de voorzitter van de raad van toezicht met de bestuurder plaats in aanwezigheid van een van de andere leden van de raad van toezicht. De raad heeft voorafgaand aan dit gesprek hierover intern overleg gevoerd en naast zijn eigen inzichten ook de inbreng van een aantal VPRO-medewerkers in de evaluatie betrokken.

Auditcommissie

De auditcommissie is een vaste commissie van de raad van toezicht die de besluitvorming van de raad voorbereidt op het gebied van de financiële verslaglegging, de werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen en de naleving daarvan, en het functioneren van de accountant. Op 31 december 2018 bestond de commissie uit Marije van Mens (voorzitter) en Monica Bremer. Tot het moment van terugtreden als lid van de raad van toezicht maakte ook Koen Clement deel uit van deze commissie. In 2018 vergaderde de auditcommissie viermaal met de bestuurder en het hoofd financiën, waarvan twee keer in het bijzijn van de accountant. Voor een opsomming van de door de auditcommissie geïdentificeerde risicogebieden, waarover de bestuurder in het kader van het risicomangement periodiek rapporteerde, wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van dit bestuursverslag.

Commissie goed bestuur

De commissie goed bestuur is in december 2017 als tijdelijke commissie uit de raad van toezicht geformeerd om de wijzigingen in statuten en reglementen uit te werken die nodig waren om te voldoen aan de nieuwe regelgeving (Governancecode Publieke Omroep 2018 van CIPO en Beleidsregels Governance en interne beheersing van het Commissariaat voor de Media) en bestond uit Monica Bremer (voorzitter) en Tamara Witschge. Nadat alle wijzigingen waren doorgevoerd en goedgekeurd door de algemene ledenvergadering respectievelijk vastgesteld door de raad van toezicht, is de commissie in september 2018 opgeheven.

Rooster van aftreden

- Koen Clement	afgetreden op 26-05-2018
- Marise Voskens	30-05-2019 (einde eerste termijn)
- Monica Bremer	30-05-2019 (einde eerste termijn)
- Marije van Mens	30-05-2019 (einde eerste termijn)
- Koert van Mensvoort	30-05-2019 (einde eerste termijn)
- Tamara Witschge	30-05-2019 (einde eerste termijn)

11. De jaarrekening

11.1 De balans na resultaatbestemming per 31 december 2018

bedragen x € 1.000		31-12-2018	31-12-2017		31-12-2018	31-12-2017
ACTIEF				PASSIEF		
Vaste activa				Eigen Vermogen		
Immateriële vaste activa				Algemene reserve 12 8.389 8.389		
Overige immateriële vaste activa	1	341	502	Reserve voor media-aanbod	13	3.559 4.000
						11.948 12.389
Materiële vaste activa				Voorzieningen		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	2	11.675	12.170	Voor pensioenen	14	444 562
Inventaris en inrichting	3	593	532	Voor jubileumuitkeringen	15	273 264
Andere vaste bedrijfsmiddelen	4	242	217	Voor jubileumdagen	16	25 24
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering		0	0	Voor loopbaantraject	17	316 301
		12.510	12.919	Voor groot onderhoud	18	326 304
				Voor herinrichting	19	0 1.122
						1.384 2.577
Vlottende activa				Langlopende schulden		
Onderhanden werken en gereed product m.b.t. media-aanbod	5	9.478	6.395	Schulden aan kredietinstellingen	20	2.775 2.875
Overige voorraden	6	26	25			
		9.504	6.420			
Vorderingen				Kortlopende schulden		
Handelsdebiteuren	7	1.753	1.607	Schulden aan leveranciers	21	6.539 6.019
Belastingen en premies sociale verzekeringen	8	62	39	Belastingen en premies sociale verzekeringen	22	1.116 1.099
Overige vorderingen	9	609	434	Overige schulden	23	754 991
Overlopende activa	10	436	442	Overlopende passiva	24	7.318 6.644
		2.860	2.522	ORMA	25	106 344
						15.833 15.097
Liquide middelen	11	6.725	10.575			
TOTAAL		31.940	32.938	TOTAAL		31.940 32.938

11.2 Exploitatierkening volgens categoriale indeling (bedragen x € 1.000)

		Exploitatie 2018	Exploitatie 2017
Baten			
Media-aanbod	26	36.007	40.704
Programmagebonden eigen bijdragen	27	3.100	6.995
Opbrengst programmabladen	28	7.784	8.210
Opbrengst overige nevenactiviteiten	29	1.331	1.780
Opbrengst verenigingsactiviteiten	30	6.014	5.237
Overige bedrijfsopbrengsten	31	243	243
Barteringbaten	32	419	502
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>		54.898	63.671
Lasten			
Lonen en salarissen	33	18.598	19.301
Sociale lasten	34	4.488	4.243
Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa	35	1.246	1.198
Bijzondere waardevermindering van vl. activa			
Directe productiekosten	36	28.849	34.463
Overige bedrijfslasten	37	1.669	3.549
Barteringlasten	32	419	502
<i>Som der bedrijfslasten</i>		55.269	63.256
Bedrijfsresultaat		-371	415
Financieel resultaat			
Opbrengst deelnemingen		0	0
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen		0	0
Waardeverandering van vorderingen vaste activa		0	0
Waardeverandering van beleggingen & effecten		0	0
Rentelasten en soortgelijke kosten (-/-)	38	-70	-71
<i>Som der financiële baten en lasten</i>		-70	-71
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening		-441	344
Over te dragen reserve voor media-aanbod	39	0	-344
Exploitatieresultaat na overdracht		-441	0
Fte gemiddeld		293	281
Fte ultimo		295	288

11.3 Toelichting op de exploitatierekening over 2018 volgens categoriale indeling
(bedragen x € 1.000)

	Radio	Televisie	Overig media-aanbod	Neven- activiteiten
Baten				
Media-aanbod	3.119	23.253	2.729	0
Media-aanbod (bijdrage frictiekosten)	0	0	0	0
Programmagebonden eigen bijdragen	415	2.257	428	0
Opbrengst programmabladen	0	0	0	7.784
Opbrengst overige nevenactiviteiten	0	0	0	1.331
Opbrengst verenigingsactiviteiten	0	0	0	0
Overige bedrijfsopbrengsten	0	0	0	0
Barteringbaten	0	0	0	419
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>	3.534	25.510	3.157	9.534
Lasten				
Lonen en salarissen	2.673	5.168	1.888	1.971
Sociale lasten	767	1.675	330	444
Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa	0	137	0	19
Bijzondere waardevermindering van vlottende activa	0	0	0	0
Directe productiekosten	462	20.470	1.872	4.268
Overige bedrijfslasten	115	192	101	67
Barteringlasten	0	0	0	419
Toerekening organisatiekosten	0	0	0	1.726
<i>Som der bedrijfslasten</i>	4.017	27.642	4.191	8.914
Bedrijfsresultaat	-483	-2.132	-1.034	620
Financieel resultaat				
Opbrengst deelnemingen	0	0	0	0
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	0	0	0	0
Waardeverandering van vorderingen vaste activa	0	0	0	0
Waardeverandering van beleggingen & effecten	0	0	0	0
Rentelasten en soortgelijke kosten (-/-)	0	0	0	0
<i>Som der financiële baten en lasten</i>	0	0	0	0
Exploitatieresultaat voor toerekeningen	-483	-2.132	-1.034	620
Toerekening resultaat niet-programmagebonden EB	675	1.825	1.130	-620
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	192	-307	96	0
Over te dragen reserve voor media-aanbod	0	0	0	nvt
Exploitatieresultaat na overdracht	192	-307	96	0
Fte gemiddeld	51	102	24	31
Fte ultimo	48	105	20	32

(bedragen x € 1.000)

	Vereniging	Organisatiekosten	Totaal 2018
Baten			
Media-aanbod	0	6.906	36.007
Media-aanbod (bijdrage frictiekosten)	0	0	0
Programmagebonden eigen bijdragen	0	0	3.100
Opbrengst programmabladen	0	0	7.784
Opbrengst overige nevenactiviteiten	0	0	1.331
Opbrengst verenigingsactiviteiten	6.014	0	6.014
Overige bedrijfsopbrengsten	0	243	243
Barteringbaten	0	0	419
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>	6.014	7.149	54.898
Lasten			
Lonen en salarissen	334	6.564	18.598
Sociale lasten	84	1.188	4.488
Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa		1.090	1.246
Bijzondere waardevermindering van vlottende activa	0	0	0
Directe productiekosten	1.777	0	28.849
Overige bedrijfslasten	25	1.169	1.669
Barteringlasten	0	0	419
Toerekening organisatiekosten	574	-2.300	0
<i>Som der bedrijfslasten</i>	2.794	7.711	55.269
Bedrijfsresultaat	3.220	-562	-371
Financieel resultaat			
Opbrengst deelnemingen	0	0	0
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	0	0	0
Waardeverandering van vorderingen vaste activa	0	0	0
Waardeverandering van beleggingen & effecten	0	0	0
Rentelasten en soortgelijke kosten (-/-)	0	-70	-70
<i>Som der financiële baten en lasten</i>	<i>0</i>	<i>-70</i>	<i>-70</i>
Exploitatieresultaat voor toerekeningen	3.220	-632	-441
Toerekening resultaat niet-programmagebonden EB	-3.010	0	0
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	210	-632	-441
Over te dragen reserve voor media-aanbod	Nvt	nvt	0
Exploitatieresultaat na overdracht	210	-632	-441
Fte gemiddeld	15	70	293
Fte ultimo	19	71	295

11.4 Toelichting op de Nevenactiviteiten over 2018 per cluster

(bedragen x € 1.000)

	Cluster 1	Cluster 2	Cluster 3	Cluster 4	Totaal 2018
Baten					
Programmagebonden eigen bijdragen	0	0	0	0	0
Opbrengst programmabladen	0	0	7.784	0	7.784
Opbrengst overige nevenactiviteiten	775	450	0	106	1.331
Bateringbaten	0	0	419	0	419
<i>Som der bedrijfsopbrengsten</i>	775	450	8.203	106	9.534
Lasten					
Lonen en salarissen	140	377	1.424	30	1.971
Sociale lasten	36	55	346	7	444
Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa	0	0	19	0	19
Bijzondere waardevermindering van vl. activa	0	0	0	0	0
Directe productiekosten	259	0	3.919	90	4.268
Overige bedrijfslasten	1	0	66	0	67
Bateringlasten	0	0	419	0	419
Toerekening organisatiekosten	171	0	1.510	45	1.726
<i>Som der bedrijfslasten</i>	607	432	7.703	172	8.914
Bedrijfsresultaat	168	18	500	-66	620
Financieel resultaat					
Opbrengst deelnemingen	0	0	0	0	0
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	0	0	0	0	0
Waardeverandering van vorderingen vaste activa	0	0	0	0	0
Waardeverandering van beleggingen & effecten	0	0	0	0	0
Rentelasten en soortgelijke kosten (-/-)	0	0	0	0	0
<i>Som der financiële baten en lasten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Exploitatieresultaat voor toerekeningen eigen bijdrage	168	18	500	-66	620

Cluster 1. De exploitatie van onverkort media-aanbod of publieke formats buiten de publieke media-opdracht.

Cluster 2. Het verhuren van personeel of middelen, waaronder mede te verstaan het produceren van AV-materiaal voor derden.

Cluster 3. Het op de markt (laten) brengen van bladen.

Cluster 4. Het verkopen van producten of diensten van derden.

11.5 Kasstroomoverzicht

bedragen x € 1.000	2018	2017
I. Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	-441	0
Aanpassen voor:		
Afschrijvingen vaste activa	1.246	1.199
Mutatie voorzieningen	-1.193	1.059
<i>Bruto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-388	2.258
Mutatie voorraden	-3.084	7.028
Mutatie vorderingen	-338	919
Mutatie kortlopende schulden	736	-1.098
<i>Netto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-3.074	9.107
II. Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in (im)materiële vaste activa	-676	-511
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	0	0
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-676	-511
III. Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	0	0
Aflossing van langlopende schulden	-100	-100
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	-100	-100
Mutatie liquide middelen I- II + III	-3.850	8.496
Liquide middelen einde boekjaar	6.725	10.575
Liquide middelen begin boekjaar	10.575	2.079
Mutatie liquide middelen	-3.850	8.496

11.6 Sponsorbijdragen en bijdragen van derden

Sponsorbijdragen en bijdragen van derden in de exploitatierekening

Titel media-aanbod	Aantal afleveringen	Organisatie/ Projectnummer NPO fonds	Totale bijdrage	Commerciële sponsoring	NPO fonds	Cobofonds	Mediafonds	Overige Derden
Oversteek; Quality Time	1		300.000				300.000	
Castro is dood	1		71.600				71.600	
2Doc: More than a Human	1		135.000				135.000	
Poesjes	13		630.000				630.000	
Opgejaagd	online		80.000				80.000	
I am a God	ontwikkeling		33.000				33.000	
2Doc: Ubiquity	1		80.000				80.000	
2Doc: Bellingcat	1	F0116005, F5117030	217.136		217.136			
2Doc: Bewaren	1	F5117003	84.000		84.000			
Nationale Wetenschapsquiz	1	NWO	10.000					10.000
Nationale Wetenschapsquiz	1	VSNU	40.000					40.000
Hotel Schiller	1	F5317011	149.264		149.264			
2Doc: The End of Fear	1		60.000				60.000	
Metropolis	online	The European Journalism Centre	150.000					150.000
De Toekomstbouwers	5	Dutch Design Foundation	10.000					10.000
Bounce (voorheen Feniks)	ontwikkeling		50.000				50.000	
Youropa 2016/2017	1	European Commission	31.906					31.906
Youropa 2018/2019	1	RedBee	66.357	66.357				
Youropa 2018/2019	1	European Commission	119.416					119.416
Trees	ontwikkeling	Stimuleringsfonds voor de journalistiek	52.500					52.500
Trees	ontwikkeling	Google	210.148	210.148				
Medialab	online	Brabant C fonds	82.380					82.380
Medialab	online	Gemeente Eindhoven	110.000					110.000
Podcast lees Dees	online	Stichting Nederlands Letterfonds	6.750					6.750
One Night Stand	11	NTR is penvoerder	311.333		311.333			
De Lijst	ontwikkeling	F0117013	6.400		6.400			
Nooit Meer Slapen, De kloof	1	Stichting Nederlands Letterfonds	2.850					2.850
Aansluiting exploitatierekening			3.100.040	276.505	768.133	-	1.439.600	615.802

Sponsorbijdragen en bijdragen van derden "vermindering van voorraad" in de balans

Titel media-aanbod	Organisatie	Totale bijdrage	Commerciële sponsoring	NPO fonds	Cobo-fonds	Mediafonds	Overige Derden
Een gentrificatie programma		105.000				105.000	
De oversteek VII Waldstille		300.000				300.000	
Death of a Soulman		158.000				158.000	
My Foolish Heart		300.000				300.000	
De Wetten		169.400				169.400	
Ik ben er even niet		155.592		125.592		30.000	
Een film over kijken		20.000				20.000	
Take me somewhere		210.000		210.000			
De laatste Tour-Anatomie van een komiek		86.088		86.088			
Ons moederland		91.168		91.168			
De Redder van het Bildts		13.931		13.931			
Guided Tours		30.250		30.250			
The People's Money		156.188		156.188			
De wereld aan je voeten		69.719		69.719			
Vreemd kijken		69.719		69.719			
C'est les Autres		120.469		120.469			
Fantoompijn		9.002		9.002			
Het construct man		96.890		96.890			
Ongesigneerd III		33.457		33.457			
Story Girl		19.358		19.358			
TreurTeeVee		34.960		34.960			
Zeven kleine criminelen		788.000		700.000		88.000	
Trees	Google	11.000	11.000				
Nooit Meer Slapen, De kloof	Stichting Nederlands Letterfonds	2.850					2.850
Youropa 2018/2019	European Commission	13.115					13.115
Aansluiting "vermindering van voorraad" in balans		3.064.157	11.000	1.866.791	-	1.170.400	15.965

Totaal ontvangen bijdragen derden door buitenproducenten

Titel Media aanbod		Organisatie	Totale bijdrage €	Cobo- fonds	Overige Derden
Oversteek; Quality Time	1	Filmfonds Netherlands	516.202	166.702	349.500
Oversteek; Quality Time	1	Production Incentive	258.857		258.857
Oversteek; Quality Time	1	Filmkrakt Rogaland	85.000		85.000
2Doc: More than a Human	1	Filmfonds	366.000	135.000	231.000
2Doc: More than a Human	1	ZDF	100.000		100.000
2Doc: More than a Human	1	VAF	50.000		50.000
2Doc: Ubiquity	1	Filmfonds	176.000	80.000	96.000
2Doc: Ubiquity	1	VAF	50.000		50.000
2Doc: Bellingcat	1	Docsociety Circle Fund	140.000	90.000	50.000
2Doc: Bellingcat	1	NL Production Incentive	96.745		96.745
2Doc: Bewaren	1	Filmfonds	173.200	84.000	89.200
2Doc: The End of Fear	1	Filmfonds	100.000		100.000
2Doc: The End of Fear	1	Mondriaan Fonds	50.000		50.000
Lowlands	3		85.000	85.000	
Pinkpop	1		25.941	25.941	
One Night Stand	11		36.000	36.000	
Totaal ontvangen bijdragen door buitenproducenten			2.308.945	702.643	1.606.302

11.7 Programmakosten per domein per platform

(bedragen x €
1.000)

Domein	Televisie				
	NPO1	NPO2	NPO3	Zapp(elin)	Totaal boekjaar
Nieuws	0	0	0	0	0
Opinie	585	7.330	812	0	8.727
Sport	0	0	0	0	0
Samenleving	0	3.166	561	623	4.350
Kennis	0	1.773	378	1.362	3.513
Expressie	1.559	1.089	5.440	2.964	11.052
Amusement	0	0	0	0	0
Bijzondere kosten *	0	0	0	0	0
Totaal	2.144	13.358	7.191	4.949	27.642

(bedragen x €
1.000)

Domein	Radio					Totaal boekjaar
	NPO Radio 1	NPO Radio 2	NPO Radio 3	NPO Radio 4	NPO Radio 5	
Nieuws	0	0	0	0	0	0
Opinie	1.477	0	0	0	0	1.477
Sport	0	0	0	0	0	0
Samenleving	1.077	0	0	4	0	1.081
Kennis	588	0	0	0	0	588
Expressie	195	0	509	167	0	871
Amusement	0	0	0	0	0	0
Bijzondere kosten *	0	0	0	0	0	0
Totaal	3.337	0	509	171	0	4.017

(bedragen x €
1.000)

Domein	Overig Media Aanbod			
	Themakanalen TV	Themakanalen Radio	Online	Totaal boekjaar
Nieuws	0	0	0	0
Opinie	59	0	827	961
Sport	0	0	0	0
Samenleving	438	0	294	732
Kennis	57	0	94	151
Expressie	511	76	1.835	2.347
Amusement	0	0	0	0
Bijzondere kosten *	0	0	0	0
Totaal	1.065	76	3.050	4.191

11.8 De grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar

De waardering van de activa en passiva vindt plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Op de jaarrekening zijn de bepalingen en inrichtingseisen van toepassing zoals deze zijn vastgelegd in BW2 Titel 9 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Nadere uitwerking wordt gegeven in het Handboek Financiële Verantwoording landelijke publieke media-instellingen en NPO 2016 uitgegeven door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, geldend voor de omroepinstellingen. Relevante aspecten voor de jaarrekening opgenomen in de Mediawet zijn tevens verwerkt in de jaarrekening.

Waarderingsgrondslagen

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen. Dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan. De filmdatabase wordt over een looptijd van 20 jaar afgeschreven.

Om vast te stellen of er voor een immaterieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar 'Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa'.

Materiële vaste activa

De gebouwen zijn op de balans opgenomen tegen de aanschaffingswaarde verminderd met lineaire afschrijvingen. Bij bijzondere waardevermindering vindt afwaardering plaats.

Op terreinen wordt niet afgeschreven.

De overige materiële vaste activa zijn op de balans opgenomen tegen aanschaffingswaarde verminderd met afschrijvingen.

Om vast te stellen of er voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar 'Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa'.

Onderhanden werk

Deze post betreft zowel nog niet verspreid media-aanbod als herhalingen. De post onderhanden werk bestaat uit de voorraden van televisie-, radio-, internet- en themakanaalproducties die op de balans zijn opgenomen voor de tot en met balansdatum hiervoor bestede kosten, vermeerderd met de salariskosten zijnde personeel dat bij de productie betrokken is.

Kosten van producties waarvan vaststaat dat deze niet uitgezonden zullen worden, zijn afgeschreven.

Kosten van producties waarvan vaststaat dat deze niet gefinancierd zullen worden, zijn afgewaardeerd.

Ontvangen subsidies zijn in mindering gebracht op de voorraad.

Gereed voor uitzending maar nog niet verspreid media-aanbod wordt afgewaardeerd indien er binnen twee jaar na de eerste voorraadwaardering nog steeds geen beslissing is genomen ten aanzien van het verspreiden van bepaald media-aanbod.

Alleen indien voor herhalingen bekostiging is vastgesteld en er schriftelijk is vastgelegd dat dit media-aanbod daadwerkelijk wordt herhaald, zal een deel van de directe kosten worden toegerekend aan de herhaling.

Alle voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel vervaardigingsprijs.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen bij de eerste verwerking tegen reële waarde en na de eerste verwerking tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorziening voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Algemene reserve

De algemene reserve is gemaximeerd tot de huidige omvang. Slechts onttrekkingen zijn toegestaan.

Reserve voor media-aanbod Televisie en Radio (RMA)

De RMA wordt vastgesteld volgens de gewijzigde Bindende Regeling Mediareserves van 10 mei 2016. Voor een zelfstandige omroeporganisatie mag de RMA maximaal € 4.000.000 bedragen.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

VPRO beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De voorziening groot onderhoud is gebaseerd op het langetermijnonderhoudsplan, lopend tot 2037, en gewaardeerd tegen contante waarde.

De voorziening voor pensioenen is een overgangsregeling voor werknemers geboren voor 1950 en voor werknemers geboren op of na 1 januari 1950 die al voor 1997 deelnamen aan de PNO-pensioenregeling. De omroep is verplicht om een afkoopsom te storten voor de inkoop van pensioen, als de werknemer besluit eerder te stoppen (tussen 60 en 65 jaar) met werken én aansluitend zijn ouderdomspensioen in laat gaan. In deze voorziening is de compensatieregeling en overgangsbepaling artikel 44 opgenomen. Hierin is opgenomen dat door de werkgever de koopsom moet worden betaald op moment van pensionering van de medewerker. In 2020 moet echter het compensatierecht, voor alle dan nog in dienst zijnde medewerkers, worden ingekocht. Dit betekent dat het compensatierecht dan moet worden ingekocht, ook al gaat de medewerker nog niet met pensioen.

Pensioenlasten zijn verantwoord in de periode waarop zij betrekking hebben, een eventuele vordering of schuld wordt per ultimo kalenderjaar op de balans gepresenteerd. VPRO heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij de instelling waar de pensioenen zijn ondergebracht, anders dan voldoen van toekomstige hogere premies.

De voorziening is gewaardeerd op basis van contante waarde, rekening houdend met een rentevoet van 1%, de ontslag- en blijfkans en de kans op overlijden van de werknemers.

Bij de voorziening jubileumuitkering wordt alleen rekening gehouden met het eerstvolgende jubileum van 25, 40 en 50 jaar. De voorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde. Slechts de dienstjaren bij de VPRO tellen mee en er vindt geen naar rato uitkering plaats bij uitdiensttreding, in welke vorm dan ook.

Ook bij de voorziening jubileumdagen wordt alleen rekening gehouden met het eerstvolgende jubileum van 25, 40 en 50 jaar.

De voorziening voor loopbaantrajecten is bepaald op basis van het aantal werknemers per ultimo van het jaar en afgezet tegen het maximale bedrag dat voortvloeit uit de cao.

Langlopende schulden

Langlopende schuld wordt bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Na de eerste verwerking worden langlopende schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden de schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Dit is meestal de nominale waarde.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Voorzienbare verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Ingevolge artikel 2.149 t/m 2.153 van de mediawet 2008 worden exploitatieoverschotten geboekt ten gunste van de reserve voor media-aanbod ter verrekening met tekorten in volgende jaren. Met ingang van 2005 dient een reserve, boven een door de NPO jaarlijks vastgestelde en gemaximeerde reserve voor media-aanbod, terugbetaald te worden aan de NPO.

Organisatiekosten worden middels een opslag toegerekend aan neven- en verenigingsactiviteiten. Donaties worden volledig verantwoord in het jaar van ontvangst.

Lasten

Hieronder worden alle uitgaven verstaan, voor zover ze betrekking hebben op het verslagjaar. Deze betreffen de lonen en salarissen, de sociale lasten, de afschrijvingen, de directe productiekosten, de overige bedrijfslasten en de rentekosten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld via de indirecte methode.

Vergelijkende cijfers/af rondingsverschillen

Eventuele afrondingsverschillen zijn niet gecorrigeerd.

11.9 De toelichting op de balans per 31 december 2018

Vaste activa

bedragen x €1.000	1. Overige	2. Bedrijfs-	3. Inventaris	4. Andere	Totaal
	immateriële	gebouwen			
	vaste activa	en terreinen	en inrichting	bedr. middelen	vaste activa
Stand per 1 januari					
Aanschaffingswaarde per 31 december 2017	1.452	20.312	2.411	2.856	27.031
Geheel afgeschreven activa 2017	0	0	0	0	0
Aanschaffingswaarde per 1 januari 2018	1.452	20.312	2.411	2.856	27.031
Cumulatieve afschrijvingen	950	8.143	1.879	2.639	13.611
Boekwaarde per 1 januari 2018	502	12.170	532	217	13.420
Mutaties boekjaar:					
Investerings	0	141	400	135	676
Bijzondere waardevermindering	0	0	0	0	0
Overboeking aanschaf	0	0	0	0	0
Overboeking afschrijving	0	0	0	0	0
Afschrijvingen boekjaar	161	636	339	110	1.246
Boekwaarde per 31 december 2018	341	11.675	593	242	12.851
Aanschaffingswaarde	1.452	20.453	2.811	2.991	27.707
Desinvesteringen tegen aanschafwaarde	0	0	0	0	0
Aanschafwaarde per 31 december 2018	1.452	20.453	2.811	2.991	27.707
Cumulatieve afschrijvingen	1.111	8.779	2.218	2.749	14.857
Boekwaarde per 31 december 2018	341	11.675	593	242	12.851

Toelichting op immateriële- en materiële vaste activa:

- Overige immateriële vaste activa: het betreft softwarelicenties (categorie: kosten van concessies, vergunningen etc.) en de filmdatabase (categorie: overige immateriële vaste activa). Voor de in 2006 aangeschafte database zal periodiek worden vastgesteld of er indicaties bestaan die kunnen leiden tot waardevermindering. Indien de marktwaarde lager is dient het immateriële vaste actief versneld te worden afgeschreven tot aan de marktwaarde. De gehanteerde afschrijvingsperiode bedraagt 20 jaar. Voor deze duur is gekozen, voornamelijk gelet op de inschatting van de lengte van het te verwachten nut (de ouderdom van de films die worden beschreven). Voor 2018 heeft zich geen bijzondere waardevermindering voorgedaan. In 2018 is niet geïnvesteerd. Schematisch is het overzicht als volgt:

	Kosten van concessies, vergunningen etc.	Overige immateriële vaste activa	Totaal immateriële vaste activa
Aanschaffingswaarde per 1 januari	909	543	1.452
Cumulatieve afschrijvingen	575	375	950
Boekwaarde per 1 januari	334	168	502
Investerings	0	0	0
Afschrijving boekjaar	142	19	161
Boekwaarde per 31 december	192	149	341

2. Terreinen en bedrijfsgebouwen: op het terrein wordt niet afgeschreven, bedrijfsgebouwen worden in een termijn van 40 jaar lineair afgeschreven. De door de fiscus gehanteerde WOZ waarde van Villa VPRO per 01-01-2018 bedraagt € 10.324.000, de WOZ waarde van het Net 3 gebouw per 01-01-2018 bedraagt € 3.919.000.
Er hebben zich voor 2018 geen bijzondere waardeverminderingen voorgedaan.
Verbouwkosten die geen fundamentele wijziging in het gebruik van het pand tot gevolg hebben wordt jaarlijks 10% van de historische kosten afgeschreven. De investeringen betreffen het toegangssysteem van het pand, de ledverlichting, het aanbrengen van een buitentrap en een kleine verbouwing.
3. Inventarissen en inrichting wordt jaarlijks 20% van de historische kostprijs afgeschreven. De investeringen betreffen met name apparatuur. Er hebben zich voor 2018 geen bijzondere waardeverminderingen voorgedaan.
4. Andere bedrijfsmiddelen. Dit betreft hardware en software waarop jaarlijks 33,3% van de historische kosten wordt afgeschreven en facilitaire apparatuur waarop jaarlijks 20% van de historische kosten wordt afgeschreven. In 2018 is met name in facilitaire apparatuur geïnvesteerd. Er hebben zich voor 2018 geen bijzondere waardeverminderingen voorgedaan.

Vlottende activa

Vorraden

De voorraad 31 december 2018 bedraagt € 9.478.000 en stijgt ten opzichte van 2017 met € 3.083.000. In de voorraad ultimo 2017 zaten enkele grote producties die in 2018 zijn uitgezonden, zoals Door het hart van China (€ 688.681), De regels van Floor (€ 678.893), Onze man in Teheran serie 2 (€ 530.665), Over de rug van de Andes (€ 473.407) en Taarten van Abel serie 15 (€ 305.288). Per ultimo 2018 staan meer grote producties op voorraad. De grootste zijn: De regels van Floor serie 2 (€ 745.562), In Europa serie 2 (€ 686.055), Rudy's Kerstshow (€ 547.641), De Wilde Ruimte (€ 531.960), Zeven kleine criminelen (€ 463.526), Stuk (€ 369.957), Moja Polska (€ 337.861), Paradise Drifters (€ 334.263) en Taarten van Abel serie 16 (€ 308.552).
De voorraad is gecorrigeerd met het totaal aan vooruit ontvangen subsidies.

5. Onderhanden werken gereed product m.b.t. media-aanbod (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
<i>Televisie</i>		
• Onderhanden werk & gereed product	12.324	10.103
• Herhalingsuitzendingen	0	0
• De van derden ontvangen subsidies	-2.994	-3.767
Totaal waardering programmavoorraad Televisie	9.330	6.336
<i>Radio</i>		
• Onderhanden werk & gereed product	218	151
• Herhalingsuitzendingen	0	0
• De van derden ontvangen subsidies	-70	-88
Totaal waardering programmavoorraad Radio	147	63
<i>OMA</i>		
• Onderhanden werk & gereed product	26	-4
• De van derden ontvangen subsidies	0	0
Totaal waardering programmavoorraad OMA	26	-4
Totaal Onderhanden werk & gereed product	<u>9.478</u>	<u>6.395</u>

De voorraad van de winkel wordt jaarlijks beoordeeld; aangekochte artikelen worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs en eigen producten tegen de verkoopwaarde van de winkel. Sinds 2013 zijn de winkelactiviteiten ondergebracht bij een externe partij.

6. Overige voorraden (x €1.000)	31-12-2018	31-12-2017
De overige voorraden bestaan uit:		
• Producten van de winkel	12	14
• Voorraad restaurant	10	10
• Overige voorraad	4	1
Totaal overige voorraden	<u>26</u>	<u>25</u>

Vorderingen

7. Handelsdebiteuren (x €1.000)	31-12-2018	31-12-2017
• Debiteuren	1.768	1.683
• Voorziening dubieuze debiteuren	- 15	- 76
Totaal handelsdebiteuren	<u>1.753</u>	<u>1.607</u>

De omvang van de post debiteuren per ultimo 2018 is in lijn met die per ultimo 2017.

Voorziening dubieuze debiteuren (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Stand aan het begin van het jaar	76	67
Dotatie	0	9
Onttrekking	-61	0
Stand aan het eind van het jaar	<u>15</u>	<u>76</u>

De post voorziening debiteuren is niet gewijzigd.

Overige vorderingen, belastingen en overlopende activa (x €1.000)	31-12-2018	31-12-2017
8. Belastingen en premies sociale verzekeringen	62	39
9. Subsidies	422	385
9. Overige vorderingen	187	49
10. Overlopende activa	436	442
Totaal overige vorderingen, belastingen en overlopende activa	<u>1.107</u>	<u>915</u>

De post 8. *Belastingen en premies sociale verzekeringen* betreft een kortlopende vordering op de Belastingdienst van €62.000 in verband met nog te ontvangen omzetbelasting ultimo 2018.

De toename van de post 9. *Subsidies* is ontstaan, doordat zowel de te factureren subsidies (2017: € 823.000; 2018: € 1.361.000) als de correctie daarop, het deel van de subsidies in voorraad dat nog niet ontvangen is (2017: -/- € 438.000; 2018: -/- € 939.000) zijn toegenomen. Van het totaal heeft € 361.000 betrekking op vorderingen met een looptijd van meer dan 1 jaar.

De toename van de post 9. *Overige vorderingen* met € 138.000 wordt met name veroorzaakt door de nog niet ontvangen omroepgelden 2018 ad € 127.000 (per ultimo 2017: € 3.000). Deze gelden zullen in februari 2019 worden ontvangen.

De *Overlopende activa* (post 10) zijn met € 6.000 afgenomen, met name doordat de post nog te ontvangen contributies (het aantal wanbetalers) is afgenomen. Het totale bedrag betreft kortlopende vorderingen.

11. Liquide middelen

<i>Liquide middelen</i>	31-12-2018	31-12-2017
Contanten	79	75
Direct opeisbare tegoeden	<u>6.646</u>	<u>10.500</u>
Eindstand einde boekjaar	<u>6.725</u>	<u>10.575</u>

De liquide middelen zijn met € 3.850.000 afgenomen. Een groot deel van de programma's op voorraad per ultimo 2017 is uitgezonden in 2018. Daar staat tegenover, dat per ultimo 2018 de programmavoorraad is toegenomen (zie punt 6). Dat heeft geleid tot een afname van de liquiditeiten.

Ten behoeve van de te verstrekken productievoorschotten houdt de VPRO een ruime kaspositie aan.

De debetrente is vastgesteld op 1,01% per jaar boven het 1-maands Euribor tarief (-/ 0,368%) plus een markttoeslag (0,2%). Daarmee bedroeg de debetrente per ultimo 2018 0,842%. De creditrente is vastgesteld op 0,0%. Over het niet getrokken deel van de kredietfaciliteit wordt een bereidstellingsprovisie berekend van 0,29% per jaar.

De liquide middelen zijn vrij besteedbaar.

Eigen Vermogen

12. Algemene reserve

De algemene reserve is gemaximeerd tot de huidige omvang van € 8.389.000. Slechts onttrekkingen zijn toegestaan.

13. Reserve voor media-aanbod

Het exploitatieresultaat 2018 voor overdracht bedraagt -/ € 441.000. Het resultaat wordt in mindering gebracht op de Reserve Media-Aanbod (RMA).

<i>Reserve voor media-aanbod (x €1.000)</i>	31-12-2018	31-12-2017
Balans begin van het boekjaar	4.000	4.000
Exploitatiesaldo	-441	344
Over te dragen vanwege overschrijding maximum	<u>0</u>	<u>-344</u>
Balans einde van het boekjaar	<u>3.559</u>	<u>4.000</u>

Op 10 mei 2016 is de gewijzigde Bindende Regeling Mediareserves vastgesteld. Voor een zelfstandige omroeporganisatie mag de RMA maximaal € 4.000.000 zijn.

Voorzieningen

14. Voorziening voor pensioenen

De VPRO heeft de pensioenen ondergebracht bij Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Media (PNO Media). Dit fonds kent per 31 december 2018 een beleidsdekkingsgraad van 106,0% (2017: 102%).

Om de dekkingsgraad te verbeteren, heeft PNO Media in 2016 een herstelplan ingediend bij DNB. Volgens dit plan zal de beleidsdekkingsgraad zich uiterlijk binnen 10 jaar boven het vereiste niveau moeten bevinden. Verlagen van de pensioenen in 2018 was niet nodig. Als de actuele dekkingsgraad aan het eind van 2018 onder de kritische grens van circa 93% zou liggen, had PNO Media de pensioenen in 2019 wel moeten verlagen. Dat is niet het geval.

De Voorziening pensioenregeling Artikel 44 is het gevolg van een overgangsbepaling van de per 1 januari 2006 in werking getreden pensioenregeling. Voor de medewerkers, in dienst van de publieke omroep vóór 1 januari 1997, is een indicatieve koopsom berekend als compensatie voor de zogenaamde Artikel 44-jaren. De voorziening is gebaseerd op een berekening uitgevoerd door pensioenfonds PNO Media, waarbij de contante waarde is bepaald van de indicatieve koopsommen bij het bereiken van de 60-jarige leeftijd van de medewerkers (peildatum ultimo 2018). Bij het tot stand komen van de berekende waarde is rekening gehouden met een rekenrente van 1,0%, de sterftkans voor man en vrouw en de zogeheten blijfkans. De waarde kan wijzigen door toekomstige indexaties (toeslagen) en wijziging in inkooparieven als gevolg van bijvoorbeeld een stijgende levensverwachting, wijzigingen rente of eisen van de toezichthouder (DNB).

De gehanteerde rekenrente valt binnen de rentepercentages gebruikelijk voor dergelijke voorzieningen, variërend van ruim 0,67% tot ruim 2% (gepubliceerd in Eurozone IAS 19 discount rate guidance based on Bloomberg AA-rated corporate bond universe, exclusief supranationale obligaties; verbeterde methode).

De contante waarde van de toegekende pensioenaanspraken uit hoofde van de compensatieregeling artikel 44 bedraagt per 31 december 2018 € 466.969. Conform de richtlijnen is een deel van de waarde toegerekend aan de verstreken diensttijd ('backservice') en een deel aan de nog te verstrijken periode ('coming services'). Uitsluitend de backservice component (€ 444.000) is opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening.

Ten aanzien van de overgangsregeling wordt geen fondsbelegging door PNO gehouden.

De belangrijkste actuariële veronderstellingen die in de berekeningen zijn gehanteerd, zijn als volgt:

	2018	2017
Disconteringsvoet	1,0%	1,0%
Prijsindex	0,0%	0,0%

Voor de pensioenregeling is een totale voorziening opgenomen van € 444.000 voor de top- en afkoopsommen en de compensatieregeling. Van de voorziening is het gehele bedrag van € 444.000 als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

Voorziening pensioenen (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Stand voorziening begin van het boekjaar	562	648
Dotatie	0	0
Onttrekkingen	0	0
Vrijval	-118	-86
Stand voorziening einde van het boekjaar	<u>444</u>	<u>562</u>

15. Voorziening voor jubileumuitkeringen

Als gevolg van wijziging in de Nederlandse regelgeving is in 2005 een voorziening opgenomen voor jubileumuitkeringen. Uitkeringen aan het personeel vinden plaats bij een dienstverband van 25, 40 en 50 jaar. Slechts de dienstjaren bij de VPRO tellen mee en er vindt geen naar rato uitkering plaats bij uitdiensttreding, in welke vorm dan ook.

Ultimo 2018 is hiervoor een voorziening getroffen van € 273.000. Van de voorziening is het gehele bedrag van € 265.000 als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

Voorziening jubileumuitkeringen (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Stand voorziening begin van het boekjaar	264	258
Dotatie	36	35
Onttrekkingen	-16	-15
Vrijval	-11	-14
Stand voorziening einde van het boekjaar	<u>273</u>	<u>264</u>

16. Voorziening voor jubileumdagen

Op grond van de cao heeft elke medewerker recht op 2 verlofdagen bij het bereiken van een jubileum, zijnde een dienstverband van 25, 40 en 50 jaar. Kapitalisatie van dat recht leidt tot een voorziening van € 25.000. Van de voorziening is het gehele bedrag van € 24.265 als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

<i>Voorziening jubileumdagen (x € 1.000)</i>	31-12-2018	31-12-2017
Stand voorziening begin van het boekjaar	24	24
Dotatie	3	3
Onttrekkingen	-1	-1
Vrijval	-1	-2
Stand voorziening einde van het boekjaar	<u>25</u>	<u>24</u>

17. Voorziening voor loopbaantraject

Op grond van de cao hebben medewerkers sinds 2009 het recht, eens in de 5 jaar een loopbaantraject te volgen voor maximaal € 1.000. Voor 329 medewerkers betekent dat een voorziening van € 316.000. Van de voorziening is het gehele bedrag van € 4.800 als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

<i>Voorziening loopbaantraject (x € 1.000)</i>	31-12-2018	31-12-2017
Stand voorziening begin van het boekjaar	301	295
Dotatie	58	43
Onttrekkingen	-5	-9
Vrijval	-38	-28
Stand voorziening einde van het boekjaar	<u>316</u>	<u>301</u>

18. Voorziening voor groot onderhoud

Er is een voorziening voor het meerjarig onderhoud aan de Villa VPRO en aan het Net 3 gebouw, gebaseerd op langetermijnonderhoudsplannen. Deze plannen zijn in 2018 beoordeeld en bijgesteld. Per ultimo 2018 is de voorziening gelijkgesteld aan het langetermijnonderhoudsplan, dat loopt tot en met 2037. Van de voorziening is het gehele bedrag van € 288.000 als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

<i>Voorziening groot onderhoud (x € 1.000)</i>	31-12-2018	31-12-2017
Stand voorziening begin van het boekjaar	304	293
Dotatie	69	95
Onttrekkingen	-47	-84
Stand voorziening einde van het boekjaar	<u>326</u>	<u>304</u>

19. Voorziening herinrichting

De OR is in december 2017 met de voorgenomen reorganisatie akkoord gegaan. De uitvoering van de reorganisatie vond plaats in 2018. De dotatie betrof de vaststellingsovereenkomsten van 8 medewerkers, inclusief de opleidingsbudgetten, de adviesbudgetten, de juridische kostenbudgetten en eventuele vergoeding voor freelanceactiviteiten, voorafgaand aan het contract met de VPRO. Aan alle financiële verplichtingen jegens deze (voormalige) medewerkers is in 2018 voldaan.

Voorziening herinrichting (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Stand voorziening begin van het boekjaar	1.122	0
Dotatie	0	1.122
Onttrekkingen	1.122	0
Stand voorziening einde van het boekjaar	<u>0</u>	<u>1.122</u>

Langlopende schulden

20. Schulden aan kredietinstellingen (x €1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Rentevastlening	<u>2.775</u>	<u>2.875</u>

Per 1 juli 2016 is de rentevastlening afgesloten. Deze lening heeft de volgende kenmerken:

- De hoofdsom bedraagt € 3.000.000
- De looptijd is 10 jaar
- De rentevastperiode is 10 jaar, de debetrente bedraagt 1,85% per jaar
- De aflossing bedraagt € 25.000 per kwartaal achteraf, voor het eerst op 1 oktober 2016. Op 1 juli 2026 lost de VPRO het resterende deel ad € 2.000.000 af.

Voor de lening zijn de volgende zekerheden verstrekt:

- Een hypothecaire inschrijving ad € 9.075.604 op het bedrijfspand, 1^e in rang, gelegen aan het Wim T. Schippersplein 1 te Hilversum
- Verpanding creditgelden, deposito's en spaargelden

Kortlopende schulden

De toename van de post 21. *Schulden aan leveranciers* ten opzichte van ultimo 2017 met € 520.000 wordt veroorzaakt doordat er in 2018 meer grote producties zijn geproduceerd. Hierdoor is de voorraad ook hoger dan ultimo 2017.

De post 22. *Belastingen en premies sociale verzekeringen* betreft de posten af te dragen loonheffing en de sociale verzekeringen over de maand december van € 1.116.000. Alle pensioenverplichtingen aan de pensioenfondsen PNO met betrekking tot 2017 waren ultimo 2018 geheel afgewikkeld.

Het bedrag van de post 23. *Overige schulden* bestaat uit nog te betalen salarissen, de gekapitaliseerde vakantiedagen van medewerkers in dienst en de nog te betalen honoraria van freelancers. De nog uit te betalen salarissen per ultimo 2017 beliepen € 268.000. Deze zijn in 2018 volledig uitbetaald. Per ultimo 2018 was de schuld praktisch nihil.

Voor de vakantiedagen dient conform de cao een voorziening te worden getroffen. De reservering vakantiedagen bedraagt € 634.000 en stijgt ten opzichte van 2017 met € 47.000 als gevolg van een toename van het aantal geregistreerde vakantiedagen.

De post 24. *Overlopende passiva* betreft met name vooruit gefactureerde abonnements- en contributiegelden van € 6.985.000 (2017: € 6.591.000). De toename is ontstaan door de verhoging van de

abonnementsprijs per 1 januari 2019, vooruit gefactureerd in december 2018. Verder is hierin opgenomen de vooruit ontvangen royaltyvergoedingen van € 30.000.

De post 25. *ORMA* is de Overgedragen Reserve Media-Aanbod. Op 10 mei 2016 is de gewijzigde Bindende Regeling Mediareserves vastgesteld. Voor een zelfstandige omroeporganisatie mag de RMA maximaal € 4.000.000 bedragen. Per ultimo 2018 bedraagt de overgedragen Reserve Media-Aanbod € 106.000. In overleg met de NPO wordt bepaald hoe deze middelen zullen worden ingezet.

25. Overgedragen Reserve Media-Aanbod (x € 1.000)	31-12-2018
Stand overgedragen reserve begin van het boekjaar	344
Onttrekking	-238
Dotatie	0
Stand overgedragen reserve einde van het boekjaar	<u>106</u>

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Er is sprake van kort- en langlopende verplichtingen voor de huur van opslagruimte, afspraken rondom technische ondersteuning, de lease van hardware, licentiekosten voor software en inhuur van freelancers.

Verplichtingen, contracten met producenten worden pas aangegaan ná plaatsing in het schema. Tegenover deze verplichtingen staan derhalve financieringen.

Categoriaal:

Looptijd verplichting

korter dan 1 jaar

tussen 1 en 5 jaar

langer dan 5 jaar

Omvang verplichting

€ 1.946.110

€ 193.920

€ 0

Met Human zijn afspraken gemaakt over de huur van een deel van het VPRO-gebouw en de inhuur van ondersteuning op allerlei gebied (automatisering, personeelszaken, financiën, ledenadministratie, online e.d.). De overeenkomst loopt t/m 31 december 2020.

Categoriaal:

Looptijd recht

korter dan 1 jaar

tussen 1 en 5 jaar

langer dan 5 jaar

Omvang recht

€ 484.633

€ 484.633

€ 0

11.10 De toelichting op de exploitatierekening over 2018

Toelichting op de baten

26. Media-aanbod: audio, video, online en organisatiekosten

Opgenomen zijn de definitief vastgestelde budgetten omroepgelden door de Nederlandse Publieke Omroep voor het boekjaar 2018.

De omroepgelden zijn afgenomen als gevolg van een lagere toekenning voor media-aanbod.

<i>Media-aanbod 2018 (x € 1.000)</i>	
Vergoeding OCW/raad van bestuur:	
Video	23.089
Audio	3.119
Inzet ORMA	238
OMA: Internet video	1.168
OMA: Internet audio	687
OMA: Themakanaal video	761
OMA: Themakanalen audio	39
Organisatiekosten	6.906
Totaal Media-aanbod	<u>36.007</u>

27. Programmagebonden eigen bijdragen

In 2018 zijn producties tot stand gekomen en uitgezonden met subsidie van derden, waaronder het NPO Fonds, Mediafonds en Cobo. Een specificatie van alle subsidies is terug te vinden in het overzicht sponsorbijdragen en bijdragen van derden (pagina 30). De afname van de programmagebonden eigen bijdrage ten opzichte van 2017 heeft als belangrijke oorzaak dat er in 2018 geen grote drama producties zijn gerealiseerd.

<i>Programma gebonden eigen bijdragen 2018 (x € 1.000)</i>	
<u>Televisie</u>	
• NPO Fonds	619
• Commerciële bijdrage	66
• Mediafonds	1.359
• Cobo-fonds	0
• Overige opbrengsten	213
<u>Radio</u>	
• NPO Fonds	149
• Commerciële bijdrage	210
• Overige opbrengsten	56
<u>OMA</u>	
• Overige opbrengsten	348
• Mediafonds	80
Totaal Programma gebonden eigen bijdragen	<u>3.100</u>

28. Opbrengst programmabladen

Het opbrengstniveau is € 426.000 lager ten opzichte van de realisatie in 2017. De oorzaak is de afname van het aantal abonnees. De afname van de opbrengsten was voorzien in de begroting

De post opbrengst programmabladen (cluster 3 van de nevenactiviteiten) is als volgt samengesteld:

<i>Opbrengst programmabladen (x € 1.000)</i>	2018	2017
Abonnementsgelden	6.949	7.439
Losse verkoop	101	111
Advertentieopbrengst	687	557
Overige opbrengsten	47	103
	<u>7.784</u>	<u>8.210</u>

29. Opbrengst overige nevenactiviteiten

De post opbrengst overige nevenactiviteiten 2018 ad € 1.331.000 is fors lager dan in 2017, maar is lijn met de begrote opbrengsten.

De samenstelling is als volgt:

<i>Opbrengst overige nevenactiviteiten (x € 1.000)</i>	2018	2017
<ul style="list-style-type: none"> • Cluster 1: de exploitatie van onverkort media-aanbod of publieke formats buiten de publieke media-opdracht • Cluster 2: verhuur personeel of expertise • Cluster 4: verkoop van producten 	775	1.028
	450	581
	106	171
Totaal overige nevenactiviteiten	<u>1.331</u>	<u>1.780</u>

30. Opbrengst verenigingsactiviteiten

Deze post bestaat met name uit contributies, donaties en overige opbrengsten ten bate van de vereniging (verkoop van toegangsbewijzen). De toename van de contributieopbrengst ten opzichte van 2017 als gevolg van de contributieverhoging was begroot. De toename van de donatieopbrengst was eveneens begroot, echter niet in deze omvang. De najaarscampagne is zeer succesvol geweest.

<i>. Opbrengst Verenigingsactiviteiten (x € 1.000)</i>	2018	2017
Contributies	4.352	3.932
Donaties	1.590	1.228
Toegangsbewijzen	71	77
	<u>6.013</u>	<u>5.237</u>

De aantallen abonnees en leden zijn als volgt:

Leden- en abonneestand	31-12-2018	31-12-2017
Leden	151.105	154.818
Lid-abonnee	137.274	144.493
Abonnees	6.733	6.128
Totaal aantal leden	288.379	299.311
Totaal aantal abonnees	144.007	150.621

31. Overige bedrijfsopbrengsten

De post overige bedrijfsopbrengsten komt voort uit de dienstenovereenkomst met Human (onder andere ruimte, ICT, financiën, productie en personeelszaken worden gefactureerd).

32. Barteringbaten

De barteringtransacties zijn conform de bepaling van RJ 270.108 verantwoord in de jaarrekening. De RJ stelt de eis dat diensten die worden omgewisseld of geruild voor zaken die ongeveer aan elkaar gelijk zijn met betrekking tot aard en reële waarde (bijv. advertenties), beschouwd mogen worden als transacties die opbrengsten genereren. De barteringtransacties zijn aanvullend toegelicht in het onderstaande overzicht Barteringcontracten.

De advertentieopbrengst van de barters bestaat uit de volgende overeenkomsten:

<i>Bartering-contracten (x € 1.000)</i>					
Participant barter overeenkomst	Aanvang	Einde	Prestatie van omroepinstelling	Prestatie door de omroepinstelling	Factuur bedrag
Veen Magazines / VBK Media	1-1-2018	31-12-2018	Advertentie VPRO Gids	Advertenties	41
Stichting Cinekid	1-1-2018	31-12-2018	Advertentie VPRO Gids	Advertenties	40
NRC	1-1-2018	31-12-2018	Advertentie VPRO Gids	Advertenties	138
De Persgroep	1-1-2018	31-12-2018	Advertentie VPRO Gids	Advertenties	200
					<u>419</u>

Toelichting op de lasten

33. Lonen en salarissen

De overeengekomen Collectieve Arbeidsovereenkomst voor Omroeperspersoneel ingaande 1 januari 2017 tot 31 december 2018 is van toepassing op alle salarissen van het personeel met een cao-contract (vast en tijdelijk). De afname van de kosten voor lonen en salarissen ten opzichte van 2017 is met name het gevolg van de in 2017 afgesloten vaststellingsovereenkomsten met vertrekkend personeel. Per juli 2018 zijn de cao-lonen met 1,5% gestegen, de toename van het personeelsbestand in 2018 was gering. Er zijn geen werknemers werkzaam in het buitenland.

De personeelsbezetting (vast en tijdelijk) per einde van het jaar was als volgt.

	2018	2017
In aantallen	329	322
In fulltime-equivalent	295	288

34. Sociale lasten

De (vroeg)pensioenen van de werknemers zijn ondergebracht bij De Stichting Bedrijfstakpensioenfondsvoor de Media PNO. Uitgangspunt is de verplichting die de onderneming heeft uit hoofde van de pensioentoezegging aan de werknemers. Die bestaat in elk geval uit het voldoen van de verschuldigde pensioenpremie. Daarnaast kan er sprake zijn van andere verplichtingen, zoals die voort kunnen komen uit toezeggingen aan werknemers of pensioenuitvoerder. Het betreft een middelloon pensioenregeling.

Reguliere regeling

De jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken bedraagt 1,875% van het pensioengevend salaris dat is gebaseerd op het brutoloon minus een franchise in 2018 van € 13.344. Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op € 105.075. De jaarlijkse premie die voor rekening komt van de werkgever bedraagt 14,1% van het pensioengevend salaris, aangevuld met 1,5% over het salarisdeel boven € 105.075. De hoogte van de premie wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het bedrijfstakpensioenfondsvan basis van de dekkingsgraad en verwachte rendementen.

De dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfondsvan ultimo 2018 volgens opgave van het fonds 106,0%. Op basis van het uitvoeringsreglement heeft VPRO bij een tekort in het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies.

Het werkgeversdeel van de VPRO aan de pensioenregeling in het boekjaar is € 1.776.872 (2017: € 1.766.019).

De verschuldigde premiebijdragen zijn rechtstreeks in de winst- en verliesrekening als pensioenlast verantwoord en de nog te betalen dan wel terug te ontvangen bijdragen worden opgenomen onder de kortlopende schulden respectievelijk vorderingen.

Het werkgeverstaandeel sociale lasten in het boekjaar is € 2.713.266 (2017: € 2.432.172), de bijdrage van de werkgever in de ziektekostenverzekering is € 117.990 (2017: € 113.280).

35. Afschrijvingen op((im) materiële vaste activa

De afschrijvingen zijn conform begroting en iets hoger dan het kostenniveau van 2017. Met name enkele investeringen in ICT zijn daar debet aan.

36. Directe productiekosten

De directe programmakosten worden gerealiseerd op het moment van uitzending.

Het totaalbedrag aan uitgezonden onafhankelijke producties in 2018 is € 10.242.817. Dit bedrag is een samenstelling van € 12.450.550 aan totale lasten onafhankelijke producties, met daarop in mindering gebracht de ontvangen subsidies van € 2.207.733 van het Mediafonds en NPO Fonds die betrekking hebben op deze producties.

37. Overige bedrijfslasten

De overige bedrijfslasten zijn, met name als gevolg van de vrijval van de voorziening voor herinrichting ad € 1.122.000, meer dan gehalveerd ten opzichte van 2017, hetgeen voorzien was in de begroting. Bij de overige bedrijfslasten zijn de accountants- en advieskosten inbegrepen voor € 124.000.

<i>Accountantskosten (x € 1.000)</i>			
2018	PwC Accountants	EY Accountants	Totaal
Controle van de jaarrekening	88	0	88
Andere controlewerkzaamheden	0	36	36
	<u>88</u>	<u>36</u>	<u>124</u>
2017	PwC Accountants	EY Accountants	Totaal
Controle van de jaarrekening	0	71	71
Andere controlewerkzaamheden	0	22	22
	0	<u>93</u>	<u>93</u>

38. Rentelasten en soortgelijke kosten

Het renteresultaat 2018 bedraagt -/- € 70.000 (2017 -/- 71.000). De marginale afname van de rentelasten wordt veroorzaakt doordat afgelost wordt op de 10-jaars rentevastlening.

39. Over te dragen reserve voor media-aanbod

In verband met het negatief resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening van ad € 441.000 is er in 2018 geen over te dragen reserve voor media-aanbod.

Het negatief resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening van ad € 441.000 is in mindering gebracht op de reserve media-aanbod. De reserve media-aanbod bedraagt deze reserve € 3.559.000, hetgeen binnen het toegestane maximum van € 4.000.000 is.

11.11 Overige toelichtingen

Wet normering topinkomens (wnt)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Krachtens de WNT zijn bij algemene maatregel van bestuur, bij ministeriële regeling en in beleidsregels algemene regels en specifieke (sectorale) regels vastgesteld. Op grond van de WNT mag in 2018 het inkomen van topfunctionarissen in de (semi-) publieke sector behoudens overgangsrecht maximaal 100% van het ministersalaris zijn. Dat komt in 2018 neer op € 189.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever.

<i>Leidinggevende topfunctionaris</i>	L. van der Meulen	L. van der Meulen
<i>Functie</i>	directeur	directeur
Duur dienstverband	01.01 -31.12.18	01.01 -31.12.17
Omvang dienstverband	1,00	1,00
Dienstbetrekking	ja	ja
<i>Individueel WNT-maximum</i>	189.000	181.000
<i>Bezoldiging</i>		
Beloning/belastbare onkostenvergoeding	152.419	146.963
Voorziening t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies)	13.346	13.987
Totaal bezoldiging	165.765	160.950

<i>Toezichthoudende topfunctionarissen</i>	M. Voskens	K. Clement	M. van Mens	M. Bremer	K. van Mensvoort	T. Witschge
<i>Functie</i>	Voorzitter RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
Duur dienstverband	01-01 -31.12.18	01-01 -26.05.18	01-01 -31.12.18	01-01 -31.12.18	01-01 -31.12.18	01-01 -31.12.18
<i>Individueel WNT-maximum</i>	28.350	7.560	18.900	18.900	18.900	18.900
<i>Bezoldiging</i>						
Beloning/belastbare onkostenvergoeding	4.256	150	3.263	3.329	3.263	2.963
Totaal bezoldiging 2018	4.256	150	3.263	3.329	3.263	2.963
Totaal bezoldiging 2017	2.400	3.861	1.800	2.046	1.200	900
Toepasselijk WNT-maximum 2017	27.150	18.100	18.100	18.100	18.100	18.100

De vermelde beloningen betreffen vacatiegelden. Voor 2018 is er sprake van twee regimes. Tot 1 juni gold een vergoeding van € 150 per vergadering + reis- en representatiekosten. Vanaf 1 juni bedraagt de vergoeding € 4.050 voor het gehele jaar voor een lid en € 5.400 voor de voorzitter. De reiskosten en representatiekosten zijn inbegrepen in dit vaste bedrag. De bedragen zijn exclusief BTW.

Naast de vermelde topfunctionarissen zijn er twee niet-topfunctionarissen die, als gevolg van uitgekeerde ontslagvergoedingen in 2018, een totale bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen. De uitgekeerde sommen zijn conform het sociaal plan van de Nederlandse Publieke Omroep.

<i>niet-topfunctionarissen</i>				
<i>Functie</i>	hoofdredacteur	hoofdredacteur	redacteur	redacteur
Duur dienstverband	01.01 -30.04.18	01.01 -31.12.17	01.01 -30.04.18	01.01 -31.12.17
Omvang dienstverband	1,00	1,00	0,89	0,89
Dienstbetrekking	ja	ja	ja	ja
<i>Individueel WNT-maximum</i>	63.000	181.000	56.000	160.889
<i>Bezoldiging</i>				
Beloning/belastbare onkostenvergoeding	16.417	95.813	18.090	50.938
Uitkering wegens beëindiging dienstverband	334.970	-	194.460	-
Voorziening t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies)	3.807	12.236	1.797	5.798
Totaal bezoldiging	355.194	108.049	214.347	56.736
Motivatie overschrijding	uitkering conform sociale regeling CAO voor het Omroep personeel		uitkering conform sociale regeling CAO voor het Omroep personeel	

Directe kosten vereniging

In onderstaande specificatie is opgenomen de verantwoording van de directe verenigingskosten. Onderscheid wordt gemaakt tussen productie- en verzendkosten betaaldocumenten, kosten ledenadministratie, kosten verzorging ledenvergaderingen, kosten ledenwerving, overige directe kosten vereniging en BPPO. De toename van de overige directe kosten is ontstaan, doordat de interactie met leden vanaf 2018 significant zwaarder is aangezet, met name op online gebied.

<i>Verantwoording directe kosten vereniging (x € 1.000)</i>	2018	2017
Productie- en verzendkosten betaaldocumenten	45	75
Kosten ledenadministratie	288	216
Kosten verzorging ledenvergaderingen	23	21
Kosten ledenwerving	531	596
Overige directe kosten vereniging	1.333	471
BPPO	0	0
	<u>2.220</u>	<u>1.379</u>

11.12 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die vermeld moeten worden.

12. Overige gegevens

12.1 Bestemming van het resultaat

Conform het Handboek Financiële Verantwoording wordt het exploitatieresultaat toegevoegd of onttrokken aan de Reserve voor Media-Aanbod (RMA).

12.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina's

13. Goedkeuring raad van toezicht

De raad van toezicht van de omroepvereniging VPRO heeft de jaarrekening op 26 april 2019 te Hilversum goedgekeurd.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Omroepvereniging VPRO

Verklaring over de jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018 van Omroepvereniging VPRO te Hilversum ('de vereniging') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Omroepvereniging VPRO op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016;
- voldoen de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de exploitatierekening over 2018;
- het kasstroomoverzicht over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016 en de Regeling Controleprotocol WNT 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Omroepvereniging VPRO zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

JJ7RAR7RJ2NS-1879075160-41

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening en voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016 en de bepalingen bij en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties.

Dit houdt in dat de totstandkoming van deze bedragen in overeenstemming dient te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Publieke Media-instellingen van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen 2016, de Regeling Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten, lasten en balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad van toezicht over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 26 april 2019
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. W. Poot RA